

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri
datumom naslednjega dne. Cena
mesečno po pošti D 10—
semestno D 18—, dostavljen
D 11-50, na izkaznici D 10—
inacrat po dogovoru.
Naroča se pri upravi "TABOR"
MARIBOR, Jurčičeva ulica.

Poslaniha plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru,
Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje.
Telefon interurb. št. 274.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritišče, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevilka
številka 11.782.

Na naročila brez denarja se ne
odira. — Rokopis se ne vrača.

Leto: IV.

Maribor, nedelja 1. aprila 1923.

Številka: 74

Veselo veliko noč vsem čitateljem in čitateljicam želita

Uredništvo in uprava
„TABORA“

Maribor, 31. marca.

Velika noč, praznik Vstajenja!

V dobi, ko je živel Jezus, je bila njegova domovina Judeja na zatonu svoje moči in slave. Kakor zrelo jabelko je bila padla v roke rimskega cesarstva. Črv, ki jo je razgrizel, je bil isti kot pozneje pri drugih državnih organizacijah: boj med plesemi. Boj med plemeni pa je bil boj med političnimi veljaki, kakor bi rekli dandanašnji. In v Kristovem času se je že razlegel čez judejske griče in planjave turobni glas starega preroka: »Perditio tua ex te Israel«. Sam se boš uničil, izraelski narod. Ni tujec, ki ogroža tvojo slavo in svobodo; ti sam si grobar, tvoja nesloga, slabosti tvojih vodjev te počasi devljejo v narodni grob.

In izpolnilo se je, kar so napovedali preroki. V času, ko je Kristus oznanjal preroško, ki ni od tega sveta, je bila politična dekadence popolna. Se par desetletij in lep Jeruzalem je bil razdelan po volji in po ukazu imperijalističnega Rima. Nehalo je utripati mogočno srce Izraela, narod je bil razkropljen, kakor je bilo zapisano: »udaril bom pastirja in razkropila se bo čreda«.

Ves narod je pred Kristovim rojstvom čutil nesrečo, ki se ne da izprostiti, ki je strožja od Jehove in hujša kakor miselna sužnost. Edini up je bil v njem, ki bi se imel roditi iz najplemenitejšega rodu, iz krvi Davidove — (ko je vladal David, je bil narod močan in svoboden) — vsi so čakali, da jih odreši Mesija.

Toda ko se je Mesija pojavil, ga niso spoznali. Kogar hoče usoda uničiti, ga obda s slepoto. In najtežja je duhovna slepota. Edini vplivni močje so bili v Jezusovih časih zastopniki cerkvene organizacije, duhovniki. Ti so pa bili v hudih sporih za besede sv. pisma in zaradi besed so pozabili duha, ki je vel iz svetih knjig. Tako, kakor je bila ubita politična moč, je bila oslABLJENA tudi narodna kultura.

In prerok iz Nazareta, ki je v imenu svojega Očeta oznanjal duhovni preporod, je bil izobčen in proklet od farizejev in pismoukov ter s privoljenjem posvetne rimske oblasti pribit na križ.

Lasen narod ga je bičal kot zločince, dasiiravno ga je bil hotel prepovedati in pomladiti, napraviti iz njega mogočno srce, ki bi najprej poživilo judovski narodni organizem, potem pa bi dajalo vsemu svetu sok nove svetovne kulture. To je politična stran vzvišene veliko-nočne tragedije. In iz davne, častitljive dobe slišimo tužni glas:

»Perditio tua ex te Israel«

Tudi nad našo domovino se razlega ta klic.

Naša domovina ni na zatonu svoje moči in slave — ona je nedavno vstala iz zgodovinske grobnice. Preživljali smo njen Veliki petek in doživeli njeno Vstajenje.

A glej: že je črv razkroja in propasti v telesu naše države. Boj med plemeni je v polnem toku. Duhovna slepota postaja vsak dan večja. Prepričamo se za besede, pozabljamo duha. In edino duh je oni, ki nas more poživeti. Duh, ki je živel v naših najboljših možeh: Srbih,

Pogajanja vladnih odposlancev z Radićem razbita.

Zagreb, 31. marca. (Izv.) Včerajšnje »Novosti« prinašajo razgovor z ministr. dr. Supilom, ki je dal naslednje informacije:

Prišel sem v Zagreb v popolnoma privatnih zadevah, vendar pa sem to priliko izrabil za to, da stopim v stike z različnimi političnimi osebnostmi. Govoril sem z dr. Rud. Horvatom in dr. Lorkovićem o razpoloženju v HRSS, zlasti pa glede onega odstavka njene resolucije, kjer se govori o sporazumu. Nisem imel namena, biti posredovalec, ker zato nisem bil niti pooblaščen. Iz govorov sem povzel, da bi seljačka stranka bila za sporazum in da bi bil za sporazum tudi sam Radić, ki bi se hotel sporazumeti z radikalno stranko kot zastopnico srbskega dela našega naroda.

Namestnik Cimić je istotako iz lastne inicijative povabil k sebi g. Radića in je prosil ministra Supila, da naj prisostvuje razgovoru. Radić pa ni prišel osebno, marveč je poslal dva delegata.

Oba delegata sta izjavila, da je stranka za sporazum, da pa bi Radić najraje govoril z Ljubo Jovanovićem, ki ga pozna osebno in katerega smatra za najprimernejšo osebnost. Supilo se je hotel z Radićem dogovoriti, kedar naj bi se sestala z Ljubo Jovanovićem. Sestanek med Radićem in Supilom, ki je bil določen na včeraj zvečer, pa se ni vršil. Radić je izvedel od nekega sotrudnika »Novosti« o ministru Supilu take stvari, da ni imel več zaupanja do njegove osebe in vsled tega sploh ni hotel stopiti v stike z njim. Namestnik Cimić se je informiral pri Radiću o vzroku, zakaj ni hotel priti k njemu, na kar je Radić izjavil, da on Cimića ne potrebuje, če pa on potrebuje Radića, naj pride sam k njemu, ker je on predstavitelj hrvatskega ljudstva; ako pa tega noče, naj pošlje ponj dva žandarja.

Tako so bila pogajanja že v prvih začetkih razbita.

Radić hoče s pomočjo demokratov strmo- glaviti radikalce?

Beograd, 31. marca. V političnih krogih se govori, da je Radić včeraj dal obvestiti merodajno osebo radikalne stranke, da se hoče pogajati, pa ne z vlado, ampak s stranko. Ako je stranka s tem sporazumna, naj pošlje delegate v Zagreb. Naj ga pa vsaj dva dni poprej

obvesti, da more pozvati dr. Korošca in Spaha. Z druge strani se izve, da pošlje Radić jutri svoje delegate v Beograd, da se pogaja z opozicijo, zlasti z Ljubo Davidovićem, s katerim upa doseči sporazum, da vrže radikalno stranko.

Poraz vlade v finančnem odboru.

Beograd, 31. marca. V včerajšnji seji finančnega odbora, v kateri se je razpravljalo o odobrenju kreditov iz dolarškega in 7%-nega investicijskega posojila, iz katerega je hotel imeti prometni minister 40 in pol milijona dinarjev, je

na predlog posl. Sečerovala bil s 13 proti 10 glasovom sprejet sklep, da finančni odbor v vlado nima zaupanja in ne more odobriti nobenega kredita v investicijske svrhe. Radikalci so na to zapustili sejo.

Teroristična akcija na Bolgarskem.

Sofija, 30. marca. Oblasti so izdale stroge odredbe, da potlače teroristično akcijo. Gotove skupine anarhistov so izvale incidente v Sofiji in v Jamboli, kjer je policija naletela pri aretacijah na oborožen odpor. V Sofiji je izvršil

vodja anarhistov samomor. V Jamboli je prišlo do spopada med anarhisti in orožniki. Padlo je nekaj anarhistov in en orožnik. Red je bil kmalu vzpostavljen. V celi ostali deželi mir in red ni bil kaljen.

Hrvatski klerikalei se odrekajo dr. Korošcu politiki.

Zagreb, 31. marca. Te dni se je mudil tu bivši hrv. klerikalni poslanec Stanko Banić. Dopisniku »Riječ« je izjavil, da ni prišel v Beograd v kaki misli dr. Korošca, ker je Hrv. ljudska stranka pri volitvah propadla in ni dobila več zaupanja naroda. Zato nosi odgovornost za Jugoslov. klub dr. Korošec s svojimi slovenskimi klerikalci. Banić pravi, da je vesel, da ni izvoljen nihče od Hrv. ljudske stranke, ker ji je tako odvzeta odgovornost za razvoj političnih dogodkov.

Stavka rudarjev na Zgor. Štajerskem.

Gradec, 31. marca. »Arbeiterwille« poroča, da danes ob 2. uri pop. vstopijo vsi rudarji v štajerskih premogovnikih v stavko. Vzrok stavke je v tem, ker podjetniki niso hoteli stopiti v pogajanja radi ureditve meznega vprašanja. Deželna vlada je izdala za rudniške distrikte alkoholno prepoved. Za stavko je glasovalo 11.539, proti pa 360 rudarjev.

Kancelar dr. Seipel v Milanu.

Milan, 30. marca. Danes se je vršil tu razgovor med Mussolinijem in avstr. kancelarjem Seipelom. Seipel se je zahvalil Italiji za naklonjenost ter ji izrazil nado, tudi še na nadaljno podporo pri gospodarski vzpostavitvi Avstrije.

Zeli, da se čimprej sklene trgovska pogodba z Italijo. Razgovor se je vršil tudi o političnih vprašanjih. Ob 20.40. uri je dr. Seipel zapustil Milan in se podal v Rim.

Pomiloščenje na smrt obsojenega nadškofa Cieplaka.

Varšava, 30. marca. Iz Moskve javljajo, da je centralni izvršilni odbor sovjetrov smrtno kazni proti nadškofu Cieplaku spremenil v 10-letno zaporno kazni. Smrtna kazni proti prelatu Budkiewiczu pa je potrjena.

Iz Poruhirja.

Düsseldorf, 30. marca. Danes je izšlo povelje generala Deguttea, v katerem se pozivajo nemški železničarji, naj se povrnejo na delo, ker bodo sicer izgnani ali odpušteni.

BORZA.

Beograd, 30. marca. Devize: Bukarešt 47.50—48, Berlin 0.468—0.469, Dunaj 0.14075—0.1425, Budimpešta 2.30—2.38, Solun 108, Sofija 74—74.50, Praga 294—296, Pariz 655—660, Zeneva 1848.50—1850.—, Newyork 99—99.50, London 463—463.50, Milan 495—497.

Ostale borze ne poslujejo radi praznikov.

Hrvatih in Slovenceh. Duh združuje, ljubezen spaja — besede pa razdvajajo. Moč besed je ogromna. Iz besed postajajo prepričanja, iz prepričanja se roje strasti, iz strasti boji. Boji rušijo slepo, in besno vse, kar stoji strastem na poti.

»Perditio tua ex te Israel«

Slovanska zgodovina je polna bratovornih bojev, nesloge in uničevanja. Kolikokrat so Slovani hoteli ustvariti močno državo, pa so jo vedno razdrle plemenske in osebne strasti. Pri nas je spor za besede dobival upravn usodne oblike. Še danes se pulimo za besede.

»Strašna resnica je, da Slovani — če se upiramo ali če smo mirni — največ služimo tujim interesom.« Tako nekako je pisal Stjepan Radić okoli leta 1905. Da, v tistih časih...

Dokažimo s svojim pozitivnim delom, da so nas izkušnje prednikov iztrezile. Ubijmo črva razkroja, končajmo besedne boje. Se je čas, da oživimo našo domovino z mladostnim optimizmom: vse se da popraviti, vse rane se dajo zaceliti.

Glavno je: ljubezen, zakaj brez ljubezni ni Vstajenja in večnega življenja!

I—us.

Nepolitik:

Poglavje o politični poštenosti.

Bilo je ob zvršetku predpriprav za volitve: na shodu, ki ga je imela JDS še 17. marca, torej na predvečer volilnega dne, v Narodnem domu v Mariboru, je celjski župan, g. dr. Hrašovec, končal svoja izvajanja z vzklikom: »Živela značajnost!« Tega vzklika sem se spomnil, ko sem primerjal število udeležencev na tem shodu, ki ga gotovo niso posetili vsi mariborski somišljeniki JDS, s številom glasov, ki jih je stranka dobila v Mariboru. To mi je dalo povod, da sem napisal poglavje o politični značajnosti in poštenosti.

V čem obstoji značajnost in poštenost volčje? V dosledni skladnosti naših dejanj z našimi nazori, v dosledni skladnosti naših nazorov z obče priznanimi etičnimi normami. In kaj sta politična poštenost in značajnost v posebnem? Dosledna skladnost naših dejanj v političnem udejstvovanju z obče priznanim etičnimi normami.

Politična poštenost in značajnost zahtevata, da si stvariš, če imaš namen, udejevovati se politično (in to smatramo danes — upravičeno — že skoro za dolžnost, vsaj kar se tiče volilnega akta.) nekaj svetovni nazor, ki vodi tvoje dejanje in nehanje v političnem (in tudi zasebnem) življenju. Ker se striktnjajo skoro vsi filozofski sistemi v tem, da stoji altruizem etiški visoko nad ego-centričnostjo, sledi iz tega, naj poskušaj na podlagi svojega svetovnega nazora biti koristen član vsega človeštva, predvsem pa one večje človeške skupine, ki ji pripadaš neposredno sam — naroda in države. »Salus rei publicae summa lex esto« (blaginja države bodi najvišji zakon) velja še torej tudi danes. V ostalem si stvari svetovni nazor tako, da se moreš — morda z malenkostnimi koncesijami — pridružiti večjemu številu enako ali vsaj podoben mislečih stranki. (Popolnoma, v posebnem se ne strinjata niti dva človeka.) In pri tem, do česar si prišel, tudi ostani: politične pripadnosti ne menjaj morda radi momentanega razpoloženja, še manj iz koristolovstva!

Politična poštenost in značajnost pa zahtevata tudi, da skušaj svoj politični program, ki temelji na svetovnem nazoru, i praktično udejeviti, torej da koš običajne državljani smatraš vsaj volilno pravico za dolžnost. Naravno je, da mora priti radi različnih svetovnih nazorov, nastalih iz razloga, da smatram jaz te etiške norme za važnejše, a ti zo-

pet druge, do političnih bojov. Vendar so iz poštenega političnega boja izključena neetiška dejanja, kakor podkupovanje, laž, nasilnost itd. Enako neznajajo, ker neetiški je, voliti proti svojemu političnemu prepričanju, ki ga s tem zatajiš, izdaš. Neznajajočnost in nepoštenost najvišje stopnje pa je, kar je bilo opaziti v zadnjih volilnih bojih za občine kakor tudi v teh za zastopstvo v parlamentu, da so namreč nastajale radi osebnega častihlepija nove stranke ali da so strankarji v slepi mržnji do sicer sorodnih strank ter v strankarski domišljavosti (vse neetiška dejanja!) cepili sile, samo da bi ne imela koristi več ali manj »bratska« stranka, četudi je bilo to na korist stranki, temelječi na popolnoma divergentnem svetovnem nazoru.

Kdor hoče in kogar se tiče, oni bo razumel...

Mnogo je še političnega udejstvovanja pred nami, morda še prej, nego bi pričakovali. Da bi se mi tedaj ne rodile podobne meditacije!

...et salvavi animam meam.

Republikanska politika

Med volitvami so vrgli tudi med nas to prazno publico. Novačan, Radić, socialisti, tuintam tudi klerikalci so mislili, da bodo z republikanskim trnkom najlažje lovili ribe med našim ljudstvom. Dosegli so neznatne uspehe. Na slovenskih tleh je bil Radić najmočnejši v Prekmurju, kjer se ga ljudje volili iz zbranosti. Radikalci so namreč tik pred volitvami razširili po Prekmurju lažljivo vest, da je kandidat demokratske stranke Stefan Kuhar uskočil v radikalno stranko. Ta raca je ljudi zbegala, pa niso verjeli ne Kuharju ne Benku, ampak so volili Radića in klerikalce. Kader prekmurskih radičevcev pa tvorijo madžaroni, ki mislijo, da se bo Radić »sporazumel« z Madžari in jim zaradi njihovih lepih oči odstopil Prekmurje. Gotovi ljudje si namreč mislijo, da vse to gre tako lahko, kakor če pastirji na paši delajo in podirajo »hišice« iz blata. Kralju odpovemo službo, vojake odpošljemo domov, državo si razdelimo na kakih 20 republik, meje premaknemo, kakor se nam bo pač zdelo primerno in potem bo zavladal mir božji. Tako si nekateri ljudje, ki pri nas verujejo v Radića, Novačana in druge »politike« podobne sorte, predstavljajo »ureditve« države. Jasno je, če le človek malo premišljuje z lastno pametjo, da bi to ne bila ureditev, marveč slepo postranje počez in navskriž in da bi nobena država ne pustila takih dejanj, ki so pedaleč od blaznosti.

To, da je naša država monarhija (ozir. kraljevina), je ravno tako posledica nujnih vzrokov, kakor je n. pr. za Švicarja samoobsebi umevno, da je Švica republika. Če bi se v Švici začela širiti monarhistična misel, bi jo ogromna večina državljanov potlačila in švicarska vlada, ki ne more ničesar storiti brez ljudske volje, bi imela popolnoma proste roke, kadar bi bilo treba pokončiti monarhistično gibanje. Podobno je na Češkem in v drugih državah. Da je katera država

monarhija ali republika, to je posledica čisto drugih vzrokov, kakor če je na vladi minister te ali one stranke. Vladavina je in mora biti v vsaki državi mnogo trajnejša in krepkejša nego vlada. Obroči morajo držati, sicer posoda razpade. Vladavina je obroč, ki drži državo. Država, ki bi vsakih pet let spreminjala vladavino, ki bi bila zdaj republika, potem monarhija — taka država bi morala propasti. Kajti država ni nič drugega kakor organizacija državljanov, ki skrbi za red, mir in za pravilno reševanje javnih zadev. Taka organizacija pa mora imeti stalne temelje, kakor hiša, ki je ne zidamo na pesku, marveč na trdih tleh. Državljeni zahtevajo od države, da jim ščiti življenje in imetje, da jim jamči za mir in svobodno izvrševanje njihovih poslov — zato pa mora država imeti toliko moči in trdnosti, da ne podleže vsaki spremembi. Ljudska volja se mora gibati v primernem okvirju; če gre preko okvirja, je dolžnost države, da jo spravi v prave meje. Vse to pa lahko izvrši edinole taka država, ki je ustaljena in krepka.

V naših političnih, zgodovinskih in kulturnih razmerah je močna in za življenje sposobna edinole država, ki ima monarhistično vladavino. Tako je sedaj in tako bo ostalo še desetletja, vse drugo je prevara častihlepih ljudi, ki goljufajo ljudsko zaupanje. Krone se ne da tako lahko odstaviti, s spremembo vladavine pa bi bili omajani vsi državni temelji. Za navadno življenje, za našega kmeta, meščana, obrtnika in trgovca je republika vprašanje druge vrste. Nam gre za to, da imamo v državi red, na mejah pa mir. Če bi se prepirali za predsednika države take kot se sedaj prepiramo in pulimo celo za osebe velikih županov, tedaj bi v državi ne bilo reda in vsled tega tudi ne miru na mejah. Kmet, ki naseda republikancem, je lašten škodljivec. Republikanska politika je pri nas sleparija ali pa revolucija. Kmet ne potrebuje revolucije, noče notranjih bojov, ki uničujejo narodno premoženje in v katerih teče človeška kri: on želi v miru orati svojo zemljo, dobro prodajati in ceno kupovati, to pa ni vprašanje republike ali monarhije, ampak vprašanje trezne parlamentarne politike. Kar se pa tiče stroškov za dvor, še doslej ni bilo prezidenta republike, ki bi hodil po svetu v zakrpani suknji. Njegova čast mu nalaga tako živeti, kakor žive drugi vladarji.

Republikanska politika je prazna kakor veter: šumi in morda prijetno ščegeče v ušesih, če človek ne pozna pravega pomena lepih besed — toda od tega vetra ne bo nič dobrega. Prepustimo ta vprašanja bodočim rodovom: naša prva naloga bodi, da se razmere v naši državi čimprej ustalijo in uredijo in da homo dospeli vsaj tako daleč kot so sedaj Čehi. Zato pa so potrebna desetletja mirnega in smotnega dela.

Pobijojmo republikanstvo v naši državi, ker je to prazno slepilo, ki se od daleč lepo sveti in ljudje mislijo, da je čisto zlato. Čisto zlato pa leži v jedru države, ne na njenih obročih. Do tega jedra skušajmo priti z resnim delom. Republikanstvo pa bomo najlažje pobijali tako, če ljudi poučimo, kaj je država in

kakaj je naša država, po čem se razlikuje od drugih držav. To je naloga naših prosvetnih delavcev, naloga učiteljstva na deželi. Trdni in jasni pojmi o državi

Politično obzorje.

Gradiščanski Hrvati.

Burgenland, slovensko Burško, hrvatsko Gradiščansko, je ono ozemlje, ki je tvorilo nekoč prehod med Avstrijo in Ogrsko in katerega smo po končani vojni mi in Čehoslovaki zahtevali za koridor — za zvezo med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Na tem ozemlju, ki je danes priključeno avstrijski republiki, živi več desetletij takozvanih Gradiščanskih Hrvatov, ki so v narodnem in kulturnem oziru bili do danes prav tako ali pa še celo bolj zanemarjeni kakor naši Slovenci v Prekmurju, s katerimi so dolga desetletja delili isto usodo. Kakor je v Sloveniji Prekmurje politično najbolj zaostali del dežele, tako je Gradiščansko politično najbolj zaostali del Avstrije. Avstrija je Gradiščansko dobila v svojo posest še pozneje kakor Jugoslavija Prekmurje in avstrijske politične stranke se ne morejo načuditi političnemu mentalitetu te zemlje. Gradiščansko ima svoj deželni zbor, kakor vse avstrijske pokrajine, ima iste stranke kakor ostale zemlje Avstrije, toda v svojem deželnem zboru ima nekaj česar ostali nimajo: za vsako stranko stoji na neke vrste častnem mestu »delegat« iste stranke iz stare Avstrije. Ta delegat je kontrolni organ strankine centrale na Dunaju nad strankarsko »izšolanimi« poslanci v gradiščanskem deželnem zboru. On vodi debate, zato pa nikdar ne govori, on a razlaga prepire in nanj so, kakor na sferlija v gledališču, naperjene vse oči poslancev, ko je situacija kritična. Na njegov migljaj se glasuje, na njegov migljaj se molči... Zastopniki se ko o troci pokoravajo tihim gestam škro-sanktnega delegata strankine centrale... To je okvir gradiščanskega političnega življenja.

Gradiščanski Hrvati preživljajo sedaj svoj ilirski pokret. Odkar so prišli pod Avstrijo izdajajo na Dunaju tudi svoj list »Hrvatske Novine«. V tem listu se sedaj kreše debata o vprašanju, kakšen jezik naj se uvede v hrvatske šole in v hrvatske čitanke. Naprednejši duhovniki ter uredniki »Hrvatskih Novin«, dr. Karal, ki sam ne zna hrvatskega književnega jezika, zahtevajo odločno, da se uvede hrvatski književni jezik ter da se za tamonjne hrvatske šole prirede čitanke iz Zagreba. Drugi, konzervativnejši pa zahtevajo naj se uvede v šolske knjige domače gradiščansko narečje; to vsaj za tako dolgo, dokler se učitelji sami ne nauče književne hrvaščine. Gradiščanski Hrvati pa tudi v dialektarnem pogledu niso enotni; po raznih krajih govorijo narečja; vsled tega naletava tudi ta enostaven predlog na zapreke. »Hrvatske Novine« se otvorile o tem vprašanju anketo, ki nas spominja docela na nekdanjo našo slovensko abecedarsko vojno, ki se je bila za časa pesnika Prešerna. S pomilovalnim nasmehom, a vendar z zanimanjem čitamo mi te polemike, v ka-

vi — to je glavni pogoji, da premagamo nezrelo in nedoraslo, sleparsko republikanstvo v Jugoslaviji.

tere se ne moremo več prav uživati in se nam zde malenkostne. So pa nedvomno važen simptom narodnega prebujanja nad 70.000 naših še do včeraj skoro docela pozabljenih in nepoznatih bratov, o katerih smo vsi mislili, da so jim že davno štet dnevi.

Pokret gradiščanskih Hrvatov politično še ni tako močan, da bi mogel zastopati samostojno. Zaenkrat je samo še peščica duhovnikov in učiteljev, ki z enotizmom oznanja nacionalni preporod svojim skoro docela pomencenim in pomadžarjenim kmetom. V zadnji številki »Hrvatskih Novin« se nahaja kot argument za to, da treba uvesti v knjige hrvatski književni jezik, konstatacija, »da se Hrvati ne more od Ugrah naučiti hrvatskom jeziku«. Izgleda, da je bilo treba to komaj naglasiti, da se smatra za — resnico.

Gradiščanski Hrvati imajo svoje šole, kar pomeni zelo veliko. V političnem oziru pa jih podpirajo krščanski socialisti, pa tudi socijalni demokrati, hoteli jih s tem pridobiti zase. Kar pa je zelo zanimivo je to, da imajo v gradiščanskih hrvatskih vseh tudi monarhisti, takozvani »erožolti legitimisti, zelo plodna tla. Morda je to v zvezi tudi s faktom, da se doslej od nas nihče ni zanimal za ta zapuščen narodni otok, da so edini »Jugoslovani«, ki so prihajali med gradiščanske Hrvate bili znani hrvatski emigranti, podrepaniki Habsburžanov. Razen tega pa se vpleta v gradiščanski hrvatski pokret tudi madžarska iredentistična propaganda, ki stremi za tem, da kolikor mogoče zagrebi Avstriji ves selje nad pridobitvijo Gradiščanskega, podpirajoč postanek novega nacionalnega vprašanja v tej pokrajini. Gradiščanski Hrvati se nahajajo torej v precej dobrem položaju in na njihovih voditeljih je sedaj, da se njihov narodni pokret okrene v eno smer, ki bo prinesla korist celokupnemu Jugoslovenstvu. Simpatična je pojava, da se v zadnji številki »Hrvatskih Novin« poleg hrvatskega imenuje tudi jugoslovensko ime.

Dočim imajo gradiščanski Hrvati prebujeno in zavedno narodno inteligenco, a so mase mrtve in nezavedne, je pri naših koroških Slovencih ravno narobe. Naši Korošci imajo silno malo narodne inteligence, imajo pa še dokaj zavedne narodne mase. Inteligence, duhovnike in učitelje, so Nemci po plebiscitu pregnali preko meje v Jugoslavijo, tako da nad 80.000 naših tamkajšnjih ljudi nima nihče narodne šole. Politično pa so naši koroški Slovenci bolj organizirani kakor gradiščanski Hrvati, ker imajo svoje politično društvo, ki se briga za njihova nacionalna vprašanja ter izdaja poleg tega tudi svoje lastno bojno glasilo »Koroškega Slovenca«, ki izhaja na Dunaju v ravno isti tiskarni kakor gradiščanske »Hrvatske Novine«.

Pasijske igre v Mariboru.

Velika noč je bila v prešlih stoletjih mnogo večji praznik kot je dandanašnji. Praznik je simbol nekega dogodka ali neke osebe, in čim pristrčnejše je naše razmerje k temu simbolu, tem bolj je praznik slavnosten. V srednjem veku, ko je krščanstvo neprimerno bolj vplivalo na javno življenje, kakor vpliva v naši dobi, so imeli taki prazniki čisto drugačen pomen. Krščanska liturgika nam kaže, kako je cerkev cenila pomen Velike noči. Obredi, ki jih vidimo te dni v cerkvah, so polni simbolične lepote; iz njih pa tudi veje duh častitljive starine, duh skoraj dveh tisočletij evropskega razvoja v krščanski smeri. Najbogatejši so velikonočni obredi v katoliški cerkvi, kakor je vobče verska čustvenost najbolj razvita v katoliškem svetu. Še danes vidimo njene posledice celo tudi tani, kjer katolicizem že dolgo ni več združen z navno vero prvega tisočletja. Iz katoliške religiozne čustvenosti, iz bogate liturgije, katero je iz Rima vcepljala drugim narodom na domišljiji tako bogata

latinska rasa, so se razvile tzv. pasijske igre. Glinjivi opisi evangelistov o trpljenju in smrti Jezusa Kristusa so globoko vplivali na ljudsko domišljijo, ki jih je reproducirala v pesmih in legendah. Obredi velikonočnega tedna so nato dali vzpodbudo k vpriporitvi jeruzalemske žaloigre. Pasijske igre so bile prvotno izključno latinske; najstarejši odlomki besedila potekajo iz leta 1300 (St. Gall). Posebno cvetoča je bila pasijska umetnost ob koncu srednjega veka. Besedilo je bilo zelo obširno, združeno z raznimi legendami, pobožnimi pesmi in mestoma celo s komičnimi prizori (nastopali so hudiči, posebne smešni pa so bili Židje, ki so jih najrajši prikazovali kot karikature). Pasijske igre so bile najbolj slikovite na provenzalsko - katalonskem ozemlju; nekoliko umerjenejši tekst so uporabljali v severni Franciji. Iz pasijskih iger se je razvila drama, ki se je šele v poznejši dobi izpopolnila po antičnih vzorcih. Zato imajo kot izhodišče sodobne odrske umetnosti tudi velik kulturni sloves. Najznamenitejše so danes v bavarskem kraju Oberammergau, ki je radi njih zaslovel po vsej Evropi. Tam jih igrajo domači

kmetje že iz 17. stoletja. Njihove igre trajajo več dni in jih izvršujejo z nenavadno rutino, ki je dana samo igralcem umetnikom. V novejšem času je bilo besedilo spremenjeno po zahtevah sodobnega okusa, tudi godba je prilagojena »duhu časa«. Veliki tedni v Oberammergau so polni srednjeveške poezije, kakor rimske katedrale in stare gotске bazilike.

V zadnjem času je zopet oživelo zanimanje za starokrščansko umetnost, za vse, kar je preprosto, lepo in človeško, zato vidimo pasijske igre celo v kulturnih središčih. Občinstvu rafiniranega okusa prinašajo osvežitev in stik s čustvovanjem davnih časov. Te pasijske igre pa morajo biti vpriporjene zares umetniško in vzvišeno, kajti sodobni človek ne more uživati v njih tako kot so uživali ljudje pred petimi stoletji.

Vpriporitev »Ljudskega odra« v Mariboru se naslanja na besedilo, ki je v ozki zvezi z evangelijem. Besedilo je precej suho in stvarno; več življenja bi mu utegnile dati resnično dobri igralci, bogata odrska tehnika in izbrana godba. »Ljudski oder« je razpolagal s prav skromnimi sredstvi in tudi skromno pu-

bliko; s tega stališča je treba presojati vpriporitev. Oder v Narodnem domu ni za take reči. V vsej vpriporitvi je bilo bore malo resničnega življenja; goste besede, tuintam malo patosa, zraven pa jako uboga tehnika — to so slabosti, ki so umetniško čutečega gledalca prevedle motile, da bi bil občutil globine vzvišene tragedije in odnesel s sabo njeno katarzo, ki je istovetna z verskim dežvetjem. Vendar pa to ne sme biti merilo. Bila je dobra volja, bila požrtvovalnost, bilo stremenje: dati nekaj lepega, in to takšnega, ki hvaležnostjo. G. Persuh in Rožanski sta bila dobra. Prvi kot Jezus Kristus, fanatik resnice, drugi kot Pontcij Pilat, rimski prosvetljenec. Dokaj učinkovita je bila VII. slika (Jezusovo srečanje z materjo) ter osma: smrt na križu. V okvirju te vpriporitve je vredna omemba tudi kreacija Judeža (G. Suler). Kostumi so bili dobri, a ob tej scenariji se je njihov učinek razblinil.

Žal da tudi tokrat ni bilo denarnega uspeha. To je težko in zamotano poglavje, ki se začneja z besedami: Gmotni položaj tistih, ki jim je ljubiš oder nego gostilna, postaja vedno težji... B-o.

Vprašanje depopulacije v Franciji.

Francija je prva evropska dežela, ki jo je vzemalo strašilo depopulacije (razljudbe). Pred pol stoletjem je bilo najpoprej ugotovljeno, da odstotek porodov pada v razmerju z odstotkom umrljivosti. Bilo je upati, da bo ta pojav prehodni, saj se trenutno pojavlja tudi pri drugih narodih. To upanje pa se ni izpolnilo. Naravnata in mortaliteta, število porodov in število smrti sta se izenačila. Na nevarni točki ravnanja je stal francoski narod desetletja, ki si skušal najti sredstev in pripomočkov, da bi se rešil pred pretečo nevarnostjo.

Prisla je vojna. V zadnjih letih pred izbruhom vojne in v dneh, ko so se jele stranske posledice štiriletnega klavija pojavljati v vsej svoji grozoti, je začela umrljivost triumfirati nad številom porodov, če ne štejemo sem kratkega razdobja tik po končani vojni, ko je število porok tako vzraslo, da so vsi pričakovali preobrat k boljšemu.

O problemu francoske razljudbe se je pisalo v tujini — tudi pri nas — skoraj več nego v Franciji sami. Zato se govorimo o novi stvari.

Nedavno je bila v londonski zbornici objavljena, da Francija ni pripeljal v Parizje toliko problem reparacij kolikor izjavljajo, da se zasiguro pred bodočim napadom Nemčije.

Pri tem je govornik opozoril na nesodno nesorazmerje v gibanju prebivalstva obeh držav. V Franciji so se nekoliko hudevali nad tem sumničjem. Vendar pa je tudi v Parizu postavil enako vprašanje prof. Seeble. Kot pravnik vidi vidne reči in sluti nevidne. Ne ve pa, kaj je najvažnejše: opazovanje ali sluh.

Če razmišljamo o dejstvu, da so bile mirovne pogodbe zasnovane v tem smislu, da bi končale enkrat za vselej strašno človeško klanje, da bi povrnilo ljudstvo k pravnemu in pravičnemu napredku, ki ga je porušila ravno vojna napoved; če vidimo nadalje, da je versailleska pogodba ustvarila nekaj provizorij, čigar trajanje je odvisno od dobre volje ene od prizadetih strank in če vemo, da moramo biti zelo skeptični, kar se tiče mirovnih namenov Nemčije; če se spomnimo na žalostno zgodovino francoskih pogodb, ki bi imele biti eklatantne z Veliko Britanijo in z Združenimi državami ter ugotovimo, da število francoskega prebivalstva ne raste več — tedaj se ne moremo čuditi, če bi francoska mlada z okupacijo ruhrskega arsenala res izvajala politiko obrambe, ki se da dobro braniti tudi s pravniškega stališča.

Službeni in uradni francoski glasovi zanikajo upravičenost takih trditvev, nihče pa ne more zanikati, da bi vprašanje francoske natalitete ne obstajalo in da ni dobilo mednarodnega značaja. Renan je celo videl, da utegne to doleži notranje socialno vprašanje, postati faktor v ravnotežju evropskih držav in je s proučevanjem tega koščkega vprašanja dospel k sklepu, da ne more izginiti ne nemški ne francoski ne ruski narod, ne more niti zrasti niti se zmanjšati v proporcijah, ki bi utegnile spreminiti večni red in ustroj Evrope.

Francoski sosedje Nemci, ponosni na otročjo Fichtejevo teorijo o superiornosti nemške rase — so že tisočkrat napo-

vedali skorajšnjo spremembo evropskega reda in obsodili stari, senilni francoski narod k neizogibni smrti, smatrajoč se, kajpada za njegovega dediča. (Francosko senilnost občutijo sedaj na lastnem hrbtu. Op. ur.).

Dobili smo policijsko statistiko, ki nam kaže gibanje prebivalstva v razdobju 1921—22. Nekoliko nataliteti posvečenih števil nam priča, da je nevarnost vendarle zelo resna. Najmarkantnejši dokaz je primerjanje razmer v desetih največjih francoskih mestih.

V Parizu se je rodilo 1. 1922 — 48.169 otrok (1. 1921 — 49.911), v Marseille 11.578 (12.095), v Lienu 8639 (9731), v Bordeaux 5021 (6055), v Lille 4232 (5005), v Strassbourgu 3913 (4304), v Nantes 3452 (3734), v Toulouse 2379 (3095), v St. Etienne 3119 (3524), v Nizzi 2786 (2857).

To pomeni: v primeri z letom 1921 upadek 7,4 odstotkov. Niti v enem francoskem mestu ni prirastka.

Število porok tudi pada. Leta 1921 je bilo sklenjenih 73.177 porok, 1. 1922 samo 64.286.

Svojčas je dokazoval pokojni profesor Souchon v svoji »Socialni ekonomiji«: Tam, kjer je bilo 1. 1871 — 100 Rusov, jih nahajamo 1. 1913 — 182, Nemcev 165, Angležev 148, Avstrijcev 138, Italijanov 134, Francozov pa samo 109. — Prof. Colson pa je lansko leto govoril o 98,2.

Vzroki? Meščanski listi zahtevajo zaščito proti malthuzijanski propagandi. Izgleda pa, da njen vpliv ni ravno odločilen. Govori se tudi o vzrokih socialnega značaja. Nihče ne ve, koliko zasluži n. pr. ogromni denarni zavod kot je »Comptoir National d'Escompte«, znano pa je, da plačuje svoje uradnike v starosti od 20—30 let po 400 do 550 frankov mesečno, uradnice pa po 350—500 frankov.

To je le en primer. Tudi drugod ni boljše. Posledica tega pa je ta, da se uradniki, katerih plača zadostuje komaj za eno osebo, ne morejo ženiti.

In uradnice? — Drugi činitelj je stanovanjska beda. Poznamo stanovanja, kjer si dve osebi ne moreta obenem sedeti, marveč si mora ena sedeti na posteljo. »Paris-Midi« se je nedavno zelo razburil, ker je silno poskočilo število hišnih gospodarjev, ki ne sprejemajo v svoje hiše »ne psov in ne dece«.

Glavni vzroki pa so po našem mnenju: 1. Nevzdržne določbe o očetovstvu nezakonskih otrok in predpisi zakona o dedščinah.

Prvi povzročajo umetne splave, drugi pa sistem edinega dediča — osobito v deželi.

2. Pomankljiva skrb za matere, zlasti za samske matere in malo higijene. Umrljivost otrok v prvem letu starosti je uprav strahovita. Dr. Levy je prepričan, da bi organizacija higijskih naprav obvarovala 50.000 dojenčkov na leto.

3. Socialni red, ki pozna visoko število rentierjev in drugih »zasebnikov«, ki pu pusti cele sloje živeti napoli beraško življenje, ali pa nudi za dela toliko, da ni mogoče ne živeti in ne umreti.

Zdravniki včas pravijo: Problem ni biološki, marveč moralen. Mogoče. Zdi se pa, da je v prvi vrsti socialen, kajti kaj čemo z moralno, če nimamo nič za v usta.

K. R. (České Slovo).

cesarja F. J. I. v »regem Alexandrum I.« Ali naj bo mar radi tega edinega stavka vsa knjiga na indeksu? Ali naj požre grmada vse računске knjige, ker je v njih tudi naloga, ki zahteva, da se izračuna starost kakšnega cesarjeviča Rudolfa? Da, žalostna nam majka, tako se glasi sodba: Vse knjige, ki so tiskane pred letom 919, se morajo uničiti. In novih celo slabših ni. Latinske vadbe, računska knjiga, katekizem, ki so ga izdali avstrijski (!) škofje zbrani na Dunaju (!) — na grmado; smrtna obsodba je zadela vse zgodovine in atlante, kajti boljše je, da učenci na svoji duši škodo trpijo, kakor pa da bi zvedeli, da je bila nekaj Avstrija, da smo se je rešili le s pomočjo naših bratov Srbov, da smo hrepeneli deset in desetletja po osvoboditvi. Ne, mladina naj poslušaj pač le samo izven šole zabavljanje nad srbsko »nadvlado«, izpod katere nas bosta osvobodila Korošec in Radič. In tako zaukazuje naša rahločutna šolska uprava, ki v štirih letih ni zamogla, da bi obesila v naše šolske sobe kraljevo sliko, ki sili učitelje, da uče zemljepis na podlagi historičnih kart, saj je vstavila v proračun za vsa učila vseh šol v čeli Sloveniji celih 6000 Din. Ne, gospodje, stopite v šolo, opazujte mladino in še-le tako boste spoznali, kdo in kaj ji kvari domorodne čute, kaj jo boli, da se vdaja takoj separatističnim stremljenjem, brž ko zapusti šolske klopi. — Poskrbite za nove učbenike, preden mečete te na smetišče, omislite nova primerna učila, če nečete, da se rabijo stara, budite vi sami in po svojih učiteljih pravo gorečo državljansko zavest in ljubezen in videli boste, da bo šla mladina vsa za vami. Kar pa je več, je odveč!

Dnevna kronika.

— **† Milanu Zupančiču, asistentu juž. žel. v spomin.** Milan, vzdrami se iz spanja in pogled v obraz spomladanskemu solneč, ki pošilja svoje blagodejne žarke na svet, katerega si tolikanj ljubil. Pogled, kako se narava probuja k novemu življenju, livade in logi zelene, brstje poganja, nad pisanim cvetjem pa se žari naše oko. Nisi doživel spomladi, da bi te objemalo njeno cvetje. Med tem ko so prvi spomladanski žarki posijali v tvojo sobo, v tvojo družinsko svečilo, v katerem si čakal, da zdrav poletiš med svet, je usahnilo tvoje mlado življenje. Milan, z enim samim mahom je bilo končano tvoje življenje, tvoje hrepenenje in up v novo življenje, v boljšo bodočnost. Naše stanovske vrste se redčijo, tovariš za tovarišem nas ostavlja in med temi si tudi ti, katerega je sprejela majka zemlja v svoje okrilje. Nič več ne boš tožil nad krivicami, ki ti jih je delal svet, s trnjen je bila poslana pot tvojega življenja in kot uradnik-trpin današnjega časa si v znoju obraza služil grenek kruh. Milan, pogled iz višav v naše duše in videl boš, da plakajo za teboj! Pogled v naša krvaveča sra, ki nam jih trga bol nad tvojo izgubo in uverjen boš, da smo ti bili zvesti tovariši in te ohranimo v blagem spominu, dokler ti ne sledimo po isti poti, po kateri si šel ti, naš Milan! Franjo Fijavž.

— **Novi okr. šolski nadzornik v Prekmurju.** Na mesto upokojenega okr. šol. nadzornika g. R. Jurka je imenovan g. Fr. Cvetko, nadučitelj v Vučji vasi. Poznamo ga kot prvega organizatorja prekmurskega šolstva, ki je takoj po prevratu semkaj prišel navduševati naše učiteljsvo. Čestitamo mu v pripravljenju, da se bo med nami dobro počutil in da bo nadaljeval z uspehom zapričeto delo svojega vrliga prednika.

— **Nova telefonska centrala** je bila v sredo 28. marca otvorjena v Apačah.

— **Naseljevanje naših optantov.** Oni naši državljani, ki bivajo na Madžarskem, pa so prosili za naše državljanstvo, se morajo po gotovem roku preseliti iz Madžarske v našo državo. Vlada namerava te optante naseliti v Vojvodini. Če tam ne bi bilo več prostora, bodo naseljeni na Ovčjem polju v Srbiji.

— **Muzejsko društvo v Ptuj.** Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani in Muzejsko društvo v Ptuj priredita v soboto dne 7. aprila 1923 ob 18. uri v mestnem gledališču v Ptuj predavanje s skioptičnimi slikami. Predaval bo konservator dr. France Stelč iz Ljubljane o temi »Slovenci in umetnost«. V sredo dne 11. aprila t. l. ob 17. oziroma 18. uri se vrši v gimnaziji v Ptuj letni

občni zbor Muzejskega društva z običajnim dnevnim redom.

— **Zopet nesreča pri streljanju s topi.** Od Sv. Barbare v Slov. gor. smo prešli: V nedeljo dne 25. marca t. l. smo imeli cerkveno slavnost blagosloavljanja dveh novih zvonov. Ker so bili tokrat fantje pametni in se ni nihče pretepal, napravil je en župan to slavnost s tem sijajno, da je izročil vlite topiče mladim fantom s smodnikom vred, da so streljali. Janezu Lešniku je močno raztrgalo desno nogo in so ga prepeljali v bolnico. S tem je bila slavnost in pa nepremišljenost ter neprevidnost župana do cela kronana. Sodnija in okr. glavarstvo bosta nadaljno uredila.

— **Občni zbor društva vinogradnikov.** V nedeljo dne 25. marca se je vršil — ali prav za prav, bi se moral vršiti — občni zbor vinogradarskega društva za mariborski okraj. Na zborovanje je prišlo: reci in piši: sedem oseb, v številu gg. predsednika, tajnika in blagajnika. Kaj je temu krivo? Edini odgovor na to je: brezprimerna nebržnost vinogradnikov, ki se naj v tem oziru vzgledujejo pri svojih viničarjih oziroma njihovih organizacijah. Že leta in leta so vinogradniki javkali, da nimamo sličnih organizacij, kakršne imajo vsi drugi stanovi in nazadnje tudi že naši viničarji sami. Tako se je dogajalo, da je moral gazda poslušati in ubogati viničarja, ne pa obratno. To se je posebno dogajalo lansko leto, ko smo ves čas trgatve imeli deževno vreme. Pasivna rezistenca viničarjev je rasla in rasla od dne do dne, navzlic temu, da je vinogradnik zviševal dninarino od dne do dne, tako da so plačevali tu pa tam po sto kron za kratki delavnik, dajali kuhano vino, polne predpasnike sadja itd. Potrebno je torej, da zavzamemo stališče naproti viničarskemu zakonu, ki bo prišel v doglednem času pred parlament v Beogradu. Ravnotako bi morali imeti mi štajerski vinogradniki svojega zastopnika v Beogradu, ki bi zastopal naše interese sedaj, ko se bo sklepala trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Avstrijo. Sedaj je čas, da se pobrigamo za izvoz naših vin v Avstrijo. Zatorej: strnimo se vsi! — Vinogradnik.

— **Otroci iz Švice v Jugoslavijo.** Mednarodni odbor za pomoč dece se je obrnil na našo vladu s prošnjo, da mu naznani primeren kraj, kjer bi se moglo nastaniti krog tisoč bolehalih otrok v starosti od 12 do 17 let. Ministrstvo za socialno politiko poizveduje, kje bi bilo pripravno mesto za zgradbo tako obsežnega sanatorija.

— **Zmešnjava radi dveh golobov.** Osebeški »Jug« prinaša tole mično dogodbico, ki se je te dni petipetila v Osijeku. Bilo je minulo soboto krog 2. ure popoldne. Vse trgovine so bile še zaprte. (Tam se namreč trgovci strogo drže reda!) »Frajlice« iz raznih pisarn so se šle sprehajale po »korzu«, pisarne so bile prazne, šefi pa so se jezili radi netočnosti nastavljenega osobja, nestrpno gledali na žepne ure, ki so kazale že dober četrt ure preko dveh, a tipkarice in drugih »frajlic« ni bilo od nikoder. Vse se je brezskrbno sprehajalo po ulicah ter gledalo na stolpno uro, ki je kazala 10 minut do dveh ter čakalo, da bo ura odbila dve. Kratko: povsod je bila zmešnjava. A kaj je bil vzrok? Cerkevna ura na stolpu se je namreč ustavila, ker sta sedela na enem kazalcu dva goloba ter zaljubljeno golobičkala. Čez kake pol ure, ko je bila zmešnjava že po vseh trgovinah in pisarnah, sta goloba odfrčala in kazalec je nadaljeval svojo pot.

— **Zgradba katoliške katedrale v Beogradu.** Kakor smo že svojčas poročali, nameravajo v Beogradu zgraditi veliko katoliško katedralo. Mestna občina beograjska je brezplačno prepustila za zgradbo te cerkve primerno zemljišče na vogalu Krunske ulice, kar je lep dokaz »sovrastva« pravoslavni Srbov do katoliške cerkve.

— **Velik požar v Sarajevu.** V soboto dne 24. t. l. je nastal v vojaškem skladišču oblek v Sarajevu požar, si se je bliskovito razširil na vse skladiščne zgradbe. Ognjegoscem se je z velikim trdom in požrtvovalnostjo posrečilo ceneji omejiti ter rešiti vsaj nekaj zaloga. Škoda še ni ugotovljena, ceni pa se nad 1 milijon dinarjev. Ogenj je nastal na podstrešju, kjer so vojniki zlagali plašče. Sumi se, da je kateri izmed njih vrzel ogorek cigarete med obleko, v sled česar je nastal požar. Preiskava je v teku.

Šolska premišljevanja za Veliko noč.

Šolske oblasti preganjajo sedaj že četrta leta »avstrijski duh« iz naših šol. Prav je tako; saj je bilo že neznosno, kako so morali naši učenci žagati »nežalepo«: Heil dir in Sieges kranz, ko so morali petkrat na dan poslušati »večnoresnično« povest o nadvse miroljubnem in ljudomilem cesarju Francu Jožefu I.

— To so stvari, ki jih je učitelj sam odpravil, ker se ne dajo točno preganiti ne z ukazi in ne z inspekcijami. Vendar pa si je mislila šolska oblast, da če mora naprej preganjati ta »avstrijski duh« z naših šol. In prišli so odlični kaziki, da mora mladina iztrgati iz svojih učbenikov vse liste, ki diše po avstrijskanskstvu, da mora prelepiti razne pesmi, ki bi bile v stani zastrupljati domorodni čut nežne mladine. — Ah, kako lahko in vendar kako merodno je to vladanje in ukazovanje pri zeleni mizi! Kdo mi ne verjame, da je mladina dva-

krat pozorna na tekst, ki ga mora prelepiti, kdo se bo čudil, če se mladina končno vpraša, zakaj se ji umetno prikriva vse, kar govori in priča o prejšnjih zgodovinskih časih; verjemite mi, da dela mladina iz tega napačne sklepe, češ, prejšnji časi niso bili najljubše tako slabi, da se jih ne sme primerjati z našo dobo... — In zakaj vse to, ko mladina itak sama ve, kar ni v skladu s sedanjo stvarjo, tako rada odklanja. Le pomislimo, koliko prilik za res domorodni pouk gre učitelju v izgubo, ker nima prilike učencem pokazati vse hinavščine, ki so se je morali njihovi predniki posluševati, da so smeli sploh živeti. Kako nazorno bi lahko učitelj dokazal »miroljubnost« cesarja Francu Jožefu, če bi našteval vse njegove vojne in krutost vojne napovedi Srbiji. Sedaj pa mora preko toli važne dobe zadnjih desetletij, samo da ne zvedo učenci, da je bil nekaj naš cesar na Dunaju, kakor da bi bila to samo varljiva bajka in ne zgodovinska resnica. Kdor misli, da se mladina pohujšuje, naj pogleda v latinske vadbe, kjer bo videl, da učenci kar sami predstavljajo

VSEM CENJENIM NAROČNIKOM!

Z ozirom na ponovno ogromno naraščanje cen papirja in tiskarskih računov so zagrebški, beograjski in tudi ljubljanski listi že ponovno dvignili naročnino. Mi smo vztrajali do zadnjega pri stari ceni. Dočim beograjski in zagrebški dnevnik stanejo po 40 dinarjev na mesec, smo mi vedno ostali še pri 10 din. Sedaj pa smo tudi mi prisiljeni naročnino za malenkostni znesek povišati in sicer na

12 dinarjev 50 para mesečno.

Ta naročnina velja od 1. aprila 1923. Prosim, da naši cenji, naročniki razloge za povišek kot upravičene uvažujejo in nam pridobivajo še novih naročnikov.

Uredništvo in uprava
»TABORA«.

Dopisi.

Iz Kamnice. Slovenski dopisnik kamniških »nemškomicelch« se je v »Straži« zopet zagnal v tukajšnje narodnjake s pustimi psovskami. Vem, da izhajajo ti napadi če ne neposredno, pa posredno iz bližine čevljarja, mešetarja in mesarja Weberja. Ne da branim sebe, ker napram ljudem takega kova nimam povoda za to, ampak da pokažem javnosti, kdo so ljudje, ki hočejo pri nas v Kamnici vse komandirati po svojem nemškotarskem kopitu, evo vam slike. Zlasti pa še tudi za to, da javnost vidi, da nimam jaz povoda, kot tukajšnji rojak se umakniti ljudem, ki so se med vojno priključili sem od bog ve kdo. G. Alojz Weber torej, ki pravi, da moram jaz »absolut aus Gams, denn sonst ist die Luft für uns nicht reine, da gospod Weber se je med vojno naenkrat pojavil pri nas kot živinski rekvizitor. Kot tak je postal kmalu strah našega revnega prebivalstva. Samo en slučaj, ki najlepše ilustrira njegovo postopanje: Nekega dne leta 1917 je izvohal Weber, da se nahaja pri N. K., posestnici v Bresternici, krava na novi dojvi. Kljub temu, da je revna žena imela svojega moža v vojni, sama pa doma dva otročička na prsih, je Weber to kravo, katera je tvorila ubogi materi edini preživež, kratkoma zaplenil (rekviriral). Uboga žena ga je prosila, naj ima usmiljenje do nje in njenih otrok, povedala mu je tudi, da je tele od te krave šele 7 dni staro in da je objednem porogla tudi švinja 10 mladičev, in ker švinja za mladiče ni imela dovolj mleka, je primorana jih pitati s kravjim mlekom. Vsa prošnja uboge žene ni pomagala, Weber sploh njene prošnje ni hotel slišati, temveč je kar odšel. — Ko je dospel v Kamnico h gostilni K., kjer se je vsedel pred gostilno k mizi, je prišla kmalu nato za njim revna mati vsa objokana, z obema otročičema v naročju, pokleknila pred tiranom, položila otročička na tla ter ga z dvignjenimi rokami jokaje prosila usmiljenja. Toda Weber v svoji mogočnosti in brezsrčnosti ni poznal usmiljenja ter je milo prošnjo ženo pahnil od sebe. Ko je krčmarica ta mučni prizor videla, je od bolelosti jokala ko otrok. Ne bom razpravljala o tem, da si je Weber v tem času nakopil premoženje, imel v času največje lakote na razpolago živila, s katerimi je zalagal svoje prijatelje, na drugi strani pa si seveda nakopal veliko sovraštva, kar se je pokazalo takoj po vojni, ko je ljudstvo v gostilni Š. izlilo nanj v prav neprijetni obliki svojo jezo. Zaprošil je potem za mešetarsko obrt, opravljal pa je bolj mesarsko ko mešetarsko. V tem pogledu je bilo podanih proti njemu že šeststo pritožb, a vsled njegovih zvez z gotovimi varnostnimi organi so bile brezuspešne. Vsled tega je postal še bolj oblasten, vrnil se je celo v obč. odbor, v katerem je postopal skoro bolj mogočno kakor župan sam. Povrh pa se je odlikoval s svojimi intrigami. Hodil je iz gostilne v gostilno in obrekoval napram vsakemu gostilničarju njegove tovariše gostilničarje. Hujškal je občana proti občani in sejal sovraštvo med sosedi. Za njega je to vse le »hejca«. Ne bom obširneje govoril o njegovih anonimnih pismih kmetu J. M. v Kamnici in posestniku F. K. v Kamnici, ki jim je priza-

djal s svojim »hejcom« dovolj škode na izgubi časa in denarja. Posebno spetnost razvija Weber v preganjanju ljudi, ki se mu nočejo klanjati. Njegova neznajnost pa se je pokazala zlasti pri zadnjih volitvah; agitiral je pridno za peto škrinjico, za vsakogar — ki je hotel videti — vidno je vrgel kroglice v šesto škrinjico, takoj po volitvah pa je izšel v »Straži« brezdvomno po njegovi inicijativi spisan članek, v katerem so farizejsko povzdignje klerikalna zmaga in sramoti mene kot varuha prve ter Vogrinca kot varuha pete škrinjice. Pa dovolj o tem! — Samo še par besed o Weberju kot mesarju. — V gostilni Aut. Wogrinca v Kamnici se nahaja mesarija-podružnica nekega mesarja Partiča. Prav gotovo je pri obrtni oblasti na »papirju« vse v redu. Partič kot mesar ima pravico si ustanoviti podružnico, ker je kot izvrševalec mesarske obrti določen izučeni mesar P., kateri sicer tu pa tam radi formalnosti živino kolje in prodaja, faktično pa kupuje in kolje živino, razseka in prodaja meso neizučeni mesar-čevljar Alojz Weber. — »Kšeft« gre in v Kamnici precej močno konkurira z mesarji, kateri so se morali po zakonu 3 leta učiti, položiti mesarski izpit, kateri pa danes vsled neopravičene konkurence čevljarja Weberja samo ob sebi umevno trpijo, občutno škodo, kateri pa zraven tega še vestno storijo svojo dolžnost napram državi, da redno plačujejo svoje davke. Živino kolje Weber v Pobrežju, nakar pripelje meso v Kamnico. Ledenice nima. Vsakdo si lahko predstavlja, kakšno meso bode Weber prodajal sedaj v toplih letnih časih. H. K., viničar v Dunajskem jarku, se mi je pritožil, da je pri Weberju kupil meso, katero je bilo slabo ter je vsled tega z družino vred zbolel. Pravil mi je, da ga bode naznanil okrajnemu glavarstvu. — Oblast se do danes še ni ganila. — Pred nekaj meseci je Weber s kuhinjskim nožem napadel I. P., pos. v Gresternici št. 1., I. P., oče petero nepreskrbljenih otrok, bi lahko postal žrtev Weberjeve sirovosti, če ga M. K. ne bi ob pravi času rešila. I. P. je to takoj naznanil oblasti, kolikor pa mi je znano, je vse skupaj zaspalo. — Vprašam le, kedo neki ne bi imel »trde buče« v vseh navedenih slučajih? Upam, da bode sedaj tudi g. okrajnemu glavarju jasno, zakaj smo mi Kamničani »trdoglavi«. Pred vojno, ko Weberja ni bilo, ni vladala pri nas taka »trdoglavost« kakor danes. — Mir je potreben za normalni in zdravi razvoj našega življenja v vsakem oziru. In kaj nam je treba, da dosežemo mir? Ali mar naj jaz zapustim svojo rojstno in pristojno vas in naj napravim tuju Weberju prostor? Ali mar naj tudi jaz poklekнем pred takim človekom kakor ona revna žena, da izprosim pri njem milosti? Nikoli!!! Popolnoma se zavedam, da bode sedaj radi tega mojega članka od strani Weberja in njegovih pristašev padlo name še hušje blato kakor do danes. Radi tega pozivam Alojza Weberja, da išče pot proti meni k sodišču, če se mu je s tem mojim člankom zgadila krivica! — Kamnica, dne 27. marca 1923. Vekoslav Pečar.

Jugoslovanke!

Poslednje volitve so nam javen dokaz, da naša dosedanja popustljivost ni bila na mestu. Nemci in narodni odpadniki se niso zadovoljili s tem, da jim je bila zajamčena gospodarska ravnopravnost kot trgovcem, obrtnikom, vpokojencem. Postavili so si nemško-nacionalno listo ter si s staro štajersko taktiko s pomočjo naših zapeljanih kmetov pridobili mandat. Še več, v poslednjem času nas na vse mogoče načine nesramno izživajo.

To postopanje ne sme ostati brez odgovora. Naš odgovor bodi kratek: »Svoji k svojim!«

Naša žena se je svojih dolžnosti vedno zavedala. V vojni je naša kmetica dokazala, da more v sili z delom tudi štiri ogle hiše podpreti. Danes nam isto dokazuje naša meščanka — žena uradnika, ki nosi težko breme vsakdanjih skrbi ter s svojo izredno štedljivostjo in marljivostjo omogoča obstoj naše uradniške družine.

Obema bo morala naša zgodovina pripoznati z največjo hvaležnostjo tihe, a velike žrtve in zasluge.

Danes se odigrava pred nami novo dejanje narodne borbe. Ne žene jo lahko

podpremo tiho, brez hrupa, a izdatno! Ne podpirajmo s svojim denarjem hujšakačev in odpadnikov, podpirajmo svoje ljudi! Pomagajmo dvigniti našo trgovino, našo obrt, naše narodno premoženje! »Svoji k svojim« bodi naše bojno geslo. Okenimo se ga vsi z največjo doslednostjo!

Celjske vesti.

Smrtna kosa. V Celju je umrla dne 28. tm. ga. Julijana Koser v 76. letu starosti. Naj v miru počiva!

Mestno gledališče v Celju. V torek, dne 27. tm. sta gostovala na celjskem odru priljubljena člana mariborskega narodnega gledališča ga. Bukšekova in g. Bratina s Schönherjevo dramo »Ono«. Gledališče je bilo zopet napolnjeno, uspeh igre prav lep, o čemur je pričal ponovni burni aplavz obema rutiniranim igralcem.

Občni zbor trgovsko-kreditne zadruge v Celju se je vršil dne 26. tm. v prostorih gostilne »Branibor«. Zborovanje je bilo dobro obiskano, obračun za poslovno leto 1922 zelo povoljen. Izkazuje prometa okrog 37 milijonov kron ter čistega dobička okrog 66.000 K. Za predsednika občestva je bil izvoljen g. Rafko Krušič, posestnik in gostilničar na Sayi.

Ponovne tatvine v celjski okolici. Zadnji čas se je izvršilo v celjski okolici več drznih tatvin, ne da bi se moglo izslediti krivcev. Dne 26. tm. je orožništvo aretiralo Ivana Vrečarja in posestnika Fr. Ažana iz Šmiklavža pri Škofji vasi v trenutku, ko sta hotela pobegniti na Hrvaško. Osumljena radi hudodelstva tatvine sta bila oddana v celjske zapore. Morda se je posrečilo zasačiti dva izmed onih mnogoštevilnih postopačev, kateri smatrajo tatvino že za svoj poklic.

Mariborske vesti.

Maribor, 31. marca 1923.

Posojilnica v Mariboru. Narodni dom, je iz čistega dobička za leto 1922 razdelila sledeče podpore: Dijaški kuhinji, Dijaškemu domu, Podpornemu društvu akademikov v Ljubljani, Zagrebu, in Sokolskemu domu v Mariboru po 2500 Din. Glasbeni Matici v Mariboru, Slovenski dijaški zadrugi v Pragi, na Dunaju in v Brnu po 3000 D. Obrtno-nadaljevalni šoli in Dnevnemu zavetišču uboge dece po 2000 D. Trgovski nadaljevalni šoli in podpornim društvom na gimnaziji, realki, moškem in ženskem učiteljskem in trgovski šoli po 1000 D. Zgodovinskemu društvu 1500 D. Ljudski knjižnici 1000 D. Jugoslov. akadem. društvu »Triglav« v Zagrebu, Jugoslov. Matici, Družbi sv. Cirila in Metoda, Učiteljskemu domu v Mariboru, Sokolsk. župi, šolam pri Sv. Duhu, Sv. Juriju in v Radvanju, Narodno žel. glashanemu društvu »Drava« in za Aškerčev spomenik po 500 D. Ferijalnemu savezu v Beogradu 200 D. revnim dijakom na vsenliških, kmetijskih šoli in srednješolcem 6450 D. Skupaj je ravnateljstvo Posojilnice razdelilo 48.150 D v dobrodelne in narodne namene. Poleg tega so še člani ravnateljstva in nadzorništva naklonili svoje nagrade v dobrodelne namene.

»Serbischer Hund«. Pred par dnevi je nemški buršak Reiser, ki se nahaja tu pri svojih sorodnikih na počitnicah, brez vsakega povoda nahlupil nekega Srba s »Serbischer Hund« ter mu, ko je protestiral, dal še klofuto. Tako daleč smo torej prišli ko krivdi gotove gospode, ki hoče biti napram našim strupenim pangermanom lojalna, da nas ti zmerjajo v naši državi še v petem letu po osvoboditvi s »srbskimi psi«.

Sanatorij »Petrovo selo«. Gosp. dr. Škapin nas prosi, da objavimo sledeče: Včerajšnje »Tabor«, glasilo katere naj bi bila dobila brata Tavčar koncesijo za otvoritev sanatorija »Petrovo selo«, popravljam v toliko, da brata Tavčar nista dobila koncesije za sanatorij »Petrovo selo«, ker bi bila podelitev take koncesije, dokler obstoja v isti hiši koncesija dosedanjih koncesionarjev, podeljena od kompetentne oblasti na podlagi § 2 točka b zakona z dne 30. apr. 1870 dež. zak. št. 63, pravni absurdum. Minister je dovolil brez vsake pravne podlage in motivacije ta je popolnoma nemogoča — da smeta otvoriti sanatorij, dokler dosedanja koncesionarija ne prišilita lastnika hiše civilnim pravnim

potom z razsodbo, da jima dasta hišo za izvajanje koncesije na razpolago. — Koncesionarijema torej ni treba iskati druge zgradbe, ker imata že koncesijo na hiši Vinarska ulica št. 3. Proti odločbi ministrstva, ki sicer krši od s koncesijo pridobljene subjektivne javno-pravne pravice, vložita seveda koncesionarija pritožbo na državni svet oziroma upravno sodišče, kateri pritožbi se mora v pravni državi tudi ugoditi. Brata Tavčar torej nista dosegla koncesije za sanatorij »Petrovo selo« in se ta koncesija dosedanjima koncesionarjema, kakor so to želeli bratje Tavčar, ker ni v zakonu, za to prav nikake opore, tudi ni odvzela.

»Hackenkreuzlerje« v Mariboru. Sedaj ob velikoštevilnih počitnicah je prišlo iz Avstrije in iz Nemčije vse polno nadebudnih sinčkov naših Nemcev in nemčurjev in skoro vsi so okrašeni po junaških burševskih prsih z znanimi nacionalističnimi pangermanskimimi »Hackenkreuzi«, s katerimi izzivajo po mestu. Ne vemo sicer, ali so ti znaki v naši državi dovoljeni ali ne, vemo pa, da kažejo naši nemški burši s tem brez sramu svojo pravo pangermansko in izzivalno barvo. Po tej demonstraciji proti naši državi in našemu narodu jih pač tudi naše lojalne oblasti menda ne bodo več smatrale za — lojalne.

Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo.

Koncertne prireditve v Mariboru. Za dne 4. aprila napovedani koncert (sonatni večer) gospe Brandl-Pelikanove je radi nepredvidenih težkoč preložen na dne 28. aprila. — Dne 6. aprila naš običeta ljubljanska umetnika g. Marcel Sowilski, tenorist in gđc. Janina Rewicz, altistinja, oba člana ljubljanske opere. Gospod Sowilski je dosegel na svojem zadnjem koncertu v Ljubljani velikanski uspeh. Sestava programa za ta koncert, ki se vrši v veliki Götzovi dvorani, bo nudil nedvomno največji umetniški užitek letošnje sezone. Razen domačih komponistov so na vzporedu tudi biseri raznih drugih svetovnih mojstrov, kakor Brahms, Schubert, Schumann, Strauss, Čajkovski in drugi. Pri nas še neznani dunajski tenorist g. Fischer-Niemann, član dunajske opere nas obišče dne 10. aprila s koncertom, ki se vrši v Götzovi dvorani. Na vzporedu so arije in odlomki iz svetovno znanih del. O umetniku piše »Grazer Tagespost« med drugim: Fischer-Niemann nadkriljuje samega sebe. — Večer obeta pravi umetniški užitek. Upamo, da naši domači, kakor tudi tuji umetniki ne bodo nastopali pred prazno dvorano. Predprodaja vstopnic se vrši pri Zlati Brišnikova in pri Höferju v Šolski ulici.

Ljudska knjižnica bo tudi na Velikonočno nedeljo od pol 10. do pol 11. ure odprta. — Vsled dogovora s Slovenskim trgovskim društvom bodo dobivali odslej trgovski nastavljenici, na izkaznico Slov. trg. društva, brezplačno knjige ter bo odpadajočo izposojnino poravnalo Slov. trgovsko društvo. Vzgladno skrb Slov. trgovsk. društva za duševno naobrazbo naraščajajočih priporočamo tudi ostalim korporacijam v posnemanje.

Darovi. Za ubogi vdovi so darovali: ga. Tea Suppanz 50 D, g. Jakac 10 D, gđc. Stana Rapotec 10 D; za revnega visokošolca je darovala ga. Tea Suppanz 25 D, neimenovan 2720 aK., neimenovan iz Velenja 20 D in 100 aK., neimenovan 310 avstrij. kron.

Prispevek vlade za pogreb dr. Verstovška. Ministrstvo prosvete je na predlog pokrajinskega namestnika dovolilo 10.000 Dinarjev kot državni prispevek za pogreb dr. Verstovška.

POLNP. Za nogometno tekmo Čakovac-Maribor dne 2. aprila se določi kot sodnik g. Nemeč.

Potovalni odsek izobraževalnega društva privatnih nastavljenec v Mariboru naznanja tem potom vsem članom, da priredi v ponedeljek 2. aprila izlet v Razvanje. Zbirališče v gostilni »Orovič«. Odhod točno ob 14. uri. Gostje dobrodošli!

Stare knige, dobro ohranjene, tudi nemške, a le najboljše svetovnih pisateljev, kupuje po najvišjih cenah »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu.

Društvo stanovanj, najemnikov za Maribor in okolico naznanja, da se vrši prihodnja javna odbora seja mesto

1. aprila šele 8. aprila t. l. ob pol 10. uri dopoldan v mali kazinski dvorani. Vstop imajo le društveniki proti izkaznici, oziroma oni, ki so plačali članarino za prvo polletje 1923 ter imajo to potrjeno na novih izkaznicah, ki ležijo že pripravljeni za sprejem v društveni pisarni, Rotovški trg 1, kjer se sprejemajo tudi novi člani.

m Sočutnim srcem! Reven, toda zelo marljiv in nadarjen naš dijak-medicinec, ki dovršuje svoje študije v Pragi, bi za pripravo k izpitom nujno potreboval učno knjigo, ki pa stane okrog 250.000 aK. Tega zneska pa v svojih bednih razmerah nikakor ne zmore. Ker pa ima skoro vsakdo izmed čitateljev doma kak manjši ali večji avstrijski bankovec, ki je zara di nizke valute zanj brezpomemben, bi zbirka takih bankovcev vendarle omogočila temu dijaku nabavo potrebne, drage knjige. Kdor torej čuti usmiljenje in voljo, da pomaga dijaku ublažiti težki položaj in mu s tem pripomoči do cilja, naj pošlje ali izroči v ta namen določene prispevke, bodisi v avstrijski ali pa naši valuti našem uredništvu.

m Občni zbor Društva za stavbo poročnišnice se je zaradi volitev moral preložiti in se vrši v četrtek dne 5. aprila ob 20. uri zvečer v magistratni posveovalnici.

m Ljudski knjižnici je daroval zobozdravnik g. dr. Kac 200 Din. Iskrena hvala. Posnemajte!

m Šahovska tekma Varaždin-Maribor se vrši v četrtek 5. aprila v Vel. kavarni. Začetek popoldne. — Natančneje sledi.

m Pečnikov učni zavod za moderne plesne in ritmično gimnastiko naznanja, da se vrše kurzi za moderne plesne tudi še nadalje v torek in četrtek. Na velikonočni ponedeljek se vrši od 11. do 13. ure opoldanski plesni venček.

m Hotel Halbwild. Za Veliko noč zjutraj in zvečer v vseh prostorih salonski koncert. V slučaju lepega vremena v solnčnem vrtu.

m Kavarna v mestnem parku. V nedeljo dne 1. in ponedeljek 2. aprila se vrši pri lepem vremenu koncert od pol 16. do 18. ure in od 20. do 24. ure.

m Zahtevajte brezplačni ilustrovani cenik »KARO-čevljev«, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjanje noge. Dragotin Roglič, Maribor, Koroška c. 19. Telefon 157.

m Izgubljeni predmeti. Od 1. do 15. marca 1923 so bili priglasi pri policijskem komisariatu v Mariboru sledeči predmeti kot izgubljeni: Temnorjavna denarnica z vsebino 10 Din. novčanice in nekaj drobca. Zlata zaponka (broš) plavo emajlirana; rujava usnjata denarnica z vsebino eno novčanico po 100, pet po 10 Din.; sivorjavna pletena rokavica; črna usnjata denarnica z vsebino od 5 do 6000 kron v bankovih po 10 Din.; 1 par črnih volnenih rokavic; črna platnena denarnica z vsebino 200 Din.; črna usnjata denarnica z vsebino 270 D. v novčanicah po 5 in 10 Din.; črna usnjata denarnica z vsebino približno 25 Din. in en mali ključ, zastavljali listek tuk. zastavljališče št. 4970 z dne 5. dec. 1922; zlata zapestnica v obliki verige; črna usnjata denarnica z vsebino 240 K več invalidskih kuponov in invalidski list; črna usnjata denarnica z vsebino 320 K.

m Najdeni predmeti. Od 1. do 15. marca 1923 so bili oddani pri kr. policijskem komisariatu v Mariboru sledeči predmeti kot najdeni in se zamorejo od zgubitelja dvigniti. 35 papirnatih vrečic raznega semena, usnjata zapestnica z niklasto uro, temnorjavna majhna ročna torbica z vsebino manjše svote denarja in žepni robec, 1 ključ, 1 dežnik, 1 žensko ogrinjalo (šal), 1 poročni prstan (zlati).

Narodno gledališče

Predst. 154. Sezona 1922-23. Izven abon.

V nedeljo, 1. aprila 1923 ob 19%.

Velika noč

Praznična igra. Spisal: August Strindberg. Prevajal: Milan Škrjanc. Režira: Josko Kovič.

O S E B E:

Gospa Hegst Šturmova
Eliš, njena sestra, cand. phil., učitelj Jerman
Eleonora, njena hči Kraljeva
Kristina, Elisova zaročenka Testenova
Benjamin, gimnazist Tomasič
Lindkvist Tepavac

Med izvajanjem vstop ni dovoljen.

Repertofo:

Soboto, 31. marca zaprto.

Nedelja, 1. aprila ob 15. uri Škrjančkov gaj, izv. — Ob 19%. Velika noč, izv. Premijera.

Ponedeljek, 2. aprila ob 15. uri Težke ribe, izv. — Ob 19%. Škrjančkov gaj, izv.

—□—

Nedelja zvečer premijera Strindbergove »Velike noči«, praznična igra v 3. dejanjih. — Ta drama je ena izmed najbolj globljih Strindbergovih dramskih del. Ni tu posebno zunanjih dramskih afektov, pač pa je močna notranja dramatičnost. Drama je polna velikonočne mistike, ki bo gotovo lepo spolnila gledališki večer na Velikonočno nedeljo.

Kultura in umetnost

K otvoritvi VI. umetniške razstave kluba „Grohar“

Jutri ob 10. uri dopoldne se v veliki kazinski dvorani na svečan način otvori VI. umetniška razstava kluba »Grohar«, ki bo posebno z ozirom na izdelke umetne obrti Anke Martinič in Težke Paulič za Maribor nekaj čisto novega. O slikarski umetnosti go. Naste Roje smo zgovorili že pred par dnevi obširneje, zato hočemo danes podati samo nekaj temeljnih informacij o izdelkih ostalih dveh umetnic. Gdč. Paulič se peča v prvi vrsti s tekstilno panogo umetne obrti; predmeti, katere razstavi v Mariboru, so tkanine v batile, trakovi, razne vezanine, gobelini, pahljače, blazine, prti, šepke itd. Vsi ti izdelki, ki ne pričajo samo o njenem globokem umetniškem čutu in o dovršeni tehniki, ampak tudi o izredni pridnosti in marljivosti, so izredno fini. V prvi vrsti daje gdčna. Paulič prednost temnejšim nijansam in ne izkorišča pri dosežanju dekorativnih efektov sijaja anilinskih barv, s katerimi se je v batiku tako lahko igrali, ampak skuša doseči to potom originalnih modernih in dovršeno umetnih načrtov. Tehnika ji ne dela težkoč, ker jo obvlada docela suvereno. Še ko je bila na umetno-obrtni šoli v Pragi, ji je profesorica Kraut rekla, da se v tehničnem oziru ne more naučiti ničesar več, ker že vse zna. To je bilo res visoko priznanje, a kdor vidi njena dela mora priznati, da je bilo tudi resnično. Enaka umetnica kakor v vezanju je tudi v izdelovanju umetnega cvetja, lutke, čipk itd. Posebno obilje pa dajejo njemi umetnosti gobelini, za katere izdeluje načrte navadno sama, poslušajoč se v glavnem dveh tehnik, francoske na način verdur iz 15. stoletja ter švedske, ki se približuje načinu tkanja znanih jugoslovenskih narodnih preprog. Prepričani smo, da bodo njena dela vzpodbujevalno vplivala na naše za lepoto dovedno ženstvo, da se bo tudiono pričelo živeti zanimati za to vrsto domače umetne obrti. Morda bo dala razstava vzpodbudo tudi kakim mladi Mariborčanki, posebno iz učiteljskih krogov, da se bo posvetila te vrste študiju, ki je pri nas še vse preveč zanemarjen.

Gdč. Martinič se opredeljuje bolj na opremo knjig. Oprema knjig, tudi to je umetnost svoje vrste, ki pa je pri nas žalibog še vse manj poznana kakor katera druga. Res da mi kot mal narod v književni industriji ne moremo posvečati zunanji opremi toliko pažnje kakor veliki, toda večina naših knjig je zunanje tako neokusna, da naravnost odbija. Napačna je namreč misel, da privlačuje samo vsebina knjige; čitatelj, posebno res pravi ljubitelj lepe knjige, daje mnogo tudi na zunanost. Tudi pri ljudeh ni vse le lepa duša; posebno pri ženskah se čisto — oziroma v pretežni večini slučajev — gleda tudi na zunanost, ker ravno ta zunanost je tisto, ki dela človeka simpatičnega ali antipatičnega. Isto pa velja v enaki meri tudi za knjige, katere ni pretirano primerjati v gotovih ozirih z žensko. Da ne zaidemo predaleč iz okvirja informativnega članka na polje filozofije, se moramo vrniti nazaj k delom gdčne Martinič. Gdč. Martinič pojmuje svojo obrt zelo resno in umetniško, jo temeljito pozna tudi tehnično in izvrši vse delo sama. Sama reže papir, napravi napis ali pa ga napiše s peresom in potem reproducira potom kliseja, napravi omot, večje stranice — skratka, iz njenih rok izide knjiga dovršena, tako da zadovolji v vseh ozirih tudi največjega gurmana. Sicer pa bo

razstava otvorena tako celih 15 dni in bo imel vsakdo sam dovolj prilike, da si jo ogleda in si vstvari lastno sodbo, ki gotovo ne bo slaba.

—□—

Študijska knjižnica v Mariboru

Naše mesto je dobilo novo kulturno napravo. »Študijska knjižnica« (sedež v mestni kazini) se je morala boriti z mnogimi zaprekami in težkočami, predno je bila urejena tako daleč, da lahko služi jav. sti.

»Študijska knjižnica« je sestavljena iz raznih dosedanjih knjižnic; njena temeljna podlaga je knjižnica »Zgodovinskega društva«, ki jo je ustnovilo in organiziralo, dokler je ni prevzel pesben kuratorij, kateremu predseduje župan g. Grčar. Podpredsednik kuratorija je g. dr. prof. F. Kovačič, člani pa so gg: prof. dr. Strmšek, prof. dr. Rostohar, prof. I. Favai, prof. dr. M. Heric in B. Borko.

Knjižnico bi imela prevzeti država oziroma nastaviti in plačati kvalificiranega knjižničarja. Ostalo pa je samo pri obljubah in razen neznatne podpore ne dobiva »Štud. knjižnica« od države nikake pomoči; nastavitve državnega knjižničarja je odložena za nedogledno dobo. Največji podpornik »Študijske knjižnice« je mestna občina, ki ji daje podporo in ki se je odločila, da vzdržuje knjižničarja, dokler ga ne bo nastavila država v svoji režiji. Za knjižničarja je bil imenovan g. Davoria Žunkovič, podpolkovnik v pok., avtor znanih slavističnih in zgodovinskih spisov. Z nastavitvijo stalnega knjižničarja je odpravljen doberšen del težkoč, ki so ovirale otvoritev in javno uporabo knjižnice. Doslej je delal v knjižnici g. prof. dr. Kovačič, ki jo je v prostih urah urejal iz prvotnega kaosa. Nekaj časa sta delala tudi 2 profesorja, vendar je brez rednega knjižničarja, ki bi se popolnoma posvetil delu v knjižnici, niti urediti ni bilo mogoče.

»Študijska knjižnica« šteje približno 12.000 zvezkov. Za razliko od »Ljudske knjižnice« je treba poudariti, da je prva posvečena — kakor kaže že samo ime — študijskim namenom. V nji so zbrane predvsem in v glavnem znanstvene knjige, ki jih uporabljajo oni, ki se zanimajo za znanost ali ki sami delajo znanstveno. Seveda tudi v tem oziru ne more zadovoljiti vseh potreb, saj je znanstvena literatura tako obsežna, da bi »Študijska knjižnica« potrebovala ogromen kapital, če bi si hotela nabaviti in nabavljati najvažnejše edicije iz poglavitnih znanstvenih panog. »Študijska knjižnica« je nastala iz skromnih začetkov in ima še danes razmeroma skromen obseg, vendar pa je z njo položen trajni temelj za nadaljnje delo v tej smeri.

Najbolje je v tej knjižnici zastopana zgodovina, zlasti pa zgodovina nam najbližjih dežel in pokrajin. Zgodovinar bo našel v nji dokaj pripomočkov za našo domačo zgodovino. V drugi vrsti pa lahko knjižnica služi inteligenci na deželi učiteljem, duhovnikom itd.), ki si morejo izposojati knjige potom kakega urada. Žal, da knjižnica nima tiskanega kataloga, ki ga bo nedvomno dobila v dogledni dobi, če ji bodo zainteresirani činitelji omogočili uspešen razvoj.

V trenutnem položaju pa mora »Študijska knjižnica« računati s privatno iniciativo: Naj bi se te resne kulturne naprave spominjali vsi, ki lahko kaj žrtvujejo za javne namene. Zasebniki imajo marsikako znanstveno knjigo, ki jo lahko pogrešajo, katera pa bi dobro rabila onim, ki se zatekajo v knjižnico. Naj jo odstopijo »Študijski knjižnici«, kjer bo najvarnejše in najlepše ohranjena. Poleg denarne podpore bi knjižnica potrebovala omare za knjige ali pa vsaj les za napravo omar in stojal.

Knjižnica je odprta vsak ponedeljek in petek od 4—7. ure. Na razkolago so tudi razne nove revije, ki pa jih je treba čitati v knjižničnih prostorih.

Izpred sodišča.

Maribor, 28. marca.

S sekiro nad moža.

Kočarka Terezija Hari v Kukeču, okraj Murska Sobota, je že 23 let poročena z Jožefom Hari. Pod isto streho bivata tudi moževa mati Liza Krčmar in polbrat Karl Krčmar. Leta 1914 je odšla Terezija Hari v Ameriko, kamor se je

odpeljal tudi Karl Krčmar, s katerim je začela kmalu intimno razmerje. Posledica tega je bila, da je Hari rodila tri otroke, od katerih še živi eden. Leta 1921 sta se vrnila v domovino ter nadaljevala nedopustno razmerje. To je bil povod večkratnim preprirom v hiši. Žena je sovražila svojega pravega moža, katerega tudi ni marala lastna mati. Dne 27. februarja je prišlo radi tega do prepira, ker je hotel Jožef Hari izkupiček za prodano kravo in tele zase. Pri tej priliki so porinili Jožefa Harija skozi vrata, zunaj pa ga je počakala žena in ga začela obdelovati s sekiro. Prizadajala mu je šest poškodb na glavi, od teh sta dve lahki, ostale pa težke. Hari, ki svoje dejanje prizna, je bila pred senatom obsojena na 5 mesecev težke ječe.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev

v II. četrtletju 1923.

(Opozoritev trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani).

I. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. maja t. l. zapade v izplačilo drugi obrok davkov za l. 1923. Ako davek za leto 1923. še ni predpisan, je plačati obrok po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunijo povodom definitivnega predpisa l. 1923.

V 14. dneh po dospelosti se neporavnani davki prisilno iztirjajo, za kar se zaračunijo poleg zamudnih obresti še eksekucijske pristojbine, ki znašajo samo za opomin že 4% tirjanega zneska.

II. Občna pridobnina.

Prošnje za enotno obdačenje obratvališč, ki se ne nahajajo v eni in isti davčni občini se morajo v smislu § 37. zakona o osebnih davkih vložiti najkasneje do konca meseca junija t. l.

III. Posebna pridobnina.

Javni računodajci zavezana podjetja so dolžna vsako leto takom 14 dni po odbitvi računskega zaključka, a najkasneje do 30. junija predložiti napoved za odmero posebne pridobnine.

IV. Rentnina.

Denarni zavodi so dolžni odpremiti rentnino od obresti, izplačanih ali pripisanih v I. četrtletju 1923. do 14. aprila 1923.

V. Dohodnina od službenih prejemkov.

Službodajalci, ki pobirajo dohodnino z odbitkom od stalnih ali izpremenljivih službenih prejemkov, so dolžni takom I. četrtletja 1923. pobrane zneske odpremiti pristojnemu davčnemu uradu do 14. aprila 1923.

VI. Invalidski davek.

Denarni zavodi so dolžni predložiti davčnim oblastvom do 30. aprila t. l. ob račun o invalidskem davku, ki odpade na izplačane ali pripisane obresti hranilnih vlog leta 1922, kolikor presegajo celoletno 100 Din.

VII. Dospelost davkov.

Dne 1. maja t. l. zapade v plačilo drugi obrok davkov za leto 1923. Ako davek za leto 1923. še ni predpisan, je plačati obroke po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunijo povodom definitivnega predpisa za leto 1923.

V 14. dneh po dospelosti se neporavnani davki (z dokladami vred) se prisilno iztirjajo, za kar se zaračunijo poleg zamudnih obresti še eksekucijske pristojbine, ki znašajo samo za opomin že 4% tirjanega zneska.

VIII. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki so zavezani voditi knjigo opravljenega prometa, so dolžni do 30. aprila 1923 odpremiti s posebno prijavo davek za I. četrtletje 1923.

Ostali davkoplačevalci, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, to je po višini prometa, opravljenega v l. 1922, so zavezani plačevati sočasno z ostalimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet, predpisanega za l. 1923, v primeru pa, da ta še ni predpisan, v izmeri predpisa za leto 1922.

IX. Davčni predpisni izkaz.

Davčna oblastva razgrinjajo predpisne izkaze praviloma prvih 15 dni vsakega četrtletja, v drugem četrtletju t. l. torej v času od 1. do 15. aprila t. l. Rok za vložitev prizivov proti davkom, predpisanim z izkazi, ki se razgrajejo v omejenem času, poteče po preteku nadaljnjih 15 dni, to je koncem aprila t. l.

F. K.

Narodne tvrdke, občinstvo in obrtništvo.

Obrtnik-začetnik, kakoršnih je v Mariboru skoraj bi rekel nad polovico, potrebuje, ako hoče napredovati, vso podporo zavednega občinstva. V Mariboru se pa žal to v praksi ne izvaja. Omalovažuje se malega, a zavednega obrtnika-začetnika. Takozvane »narodne« tvrdke, med temi posebno denarni zavodi, naravnost zapostavljajo naše ljudi in oddajajo svoja dela najbolj zagrizenim Nemcem ali nemčurjem, in našim ljudem v njih razvoju direktno in še bolj indirektno škodujejo. Ne pomislijo, da krepijo s tem finančno našega nasprotnika in da omalovažujejo naše zavedne obrtnike. Zlasti vidimo to pri slikarski obrti. Vsi slikarji se morajo na izvršenih delih (napisih) podpisati. Ti podpisi pričajo, kateri mojster je delo izvršil, pričajo se pa, kako se potiska naše slikarje vedno bolj v ozadje, Nemce pa v ospredje. Kdor tega ne verjame, naj si le malo ogleda napise mariborskih tvrdk. Vsa dela, ki so jih Nemci izvršili, niso bogve kake umetnine, ki bi jih mogli samo Nemci izvrševati. Smelo trdim, da naši mojstri enaka dela ravnotako dobro in mojstrsko izvrše, ako ne še boljše. Torej je vsak izgovor naravnost jalov. Mariborski narodni obrtniki in trgovci so izdali za leto 1923 mali žepni »Mariborski koledar«, v katerem so navedeni vsi naši trgovci in obrtniki, s prošnjo, da jih narodni krogi podpirajo z naročili. Pokazalo se je pa, da tudi to prav nič ne zaleže, ker je še nedavno ena izmed najbolj znanih korporacij v Mariboru oddala slikarsko delo — Nemcu; a ta stran-ka je — čujte in strmite! — sama sodelovala pri tem koledarju. (Imena vseh narodnih grešnikov se vodijo na v to poklicnem mestu v evidenci in ako ne bo druge pomoči, se bodo morala zavedni javnosti naznaniti potem časopisja, ker nimamo več povoda, da bi jih zakrivali. Saj so Nemci pri ravnanju minulih volitev svojo barvo pokazali.)

Slično kakor slikarjem se godi tudi drugim obrtnim. Seveda se pri teh lajke ne more tako lahko orijentirati, kakor ravno pri slikarjih, ki se morajo pod svoje delo podpisati. In zakaj oddajajo pravzaprav naši ljudje svoja dela po večini Nemcem? Pravega odgovora na to vprašanje ne more nikdo dati. Cenejši

niso, solidneje ne izdelujejo, to je dokazano dejstvo. Vpraša se torej, zakaj? Jaz odgovorim na to: Ti ljudje se ne zavedajo, kaj delajo, nimajo nobenega narodnega ponosa in še vedno mislijo, da se morajo pred našimi sovražniki klanjati, kakor nekdanj pod Avstrijo.

In to je tista naša sramota, ki so jo Nemci tudi pri sedanjih volitvah očitno v svoj prid izrabljali. In to jim je gotovo tudi precej kroglic prineslo. Če bomo tako nadaljevali, potem lahko že danes Maribor mirno izročimo Nemcem!

F. K.

Slovensko obrtništvo ob severni meji.

Slovenskega obrtništva je bilo pred svetovno vojno na današnji severni meji, osobito pa v Mariboru, bore malo. Temu je bil kriv takratni avstrijski pomembni sistem, ki je že v kali zadušil vsak razvoj narodnega zavednega obrtništva. Tako je moral ta Slovenec-obrtnik postati — Nemec in takih Nemcev-obrtnikov imamo še danes vse polno, skoraj bi rekel v pretežni večini. Ti slovenski Nemci so najhujše zlo tudi v naši državi, akoravno so se za nje razmere čisto predurili. Ali oni nočejo tega uvideti. Oni hočejo še vedno biti Nemci, nočejo se prilagoditi razmeram, nočejo priznati naredb naših oblasti in se čisto izpostavljajo tudi kazni. Da je temu tako, so pa največ krive naše merodajne oblasti, ker se ne brigajo za delovanje zadrug v toliki meri, kakor bi bilo to potrebno in kakor to tudi zakon zahteva.

Po prevratu leta 1918 in 1919 so se naselili razni obrtniki-Slovenci v Mariboru, po večini iz našega Primorja. Znano dejstvo pa je, da so to najzavednejši ljudje od nas vseh Slovencev. Akoravno so bili večinoma začetniki in mladi obrtniki, vendar niso pozabili, da so Slovenci in so se dela za narodno stvar, takoj oprijeli, najprej v svojih zadrugah; žal niso našli zadosti podpore pri merodajnih oblastih. Vselej tega se nahačajo še danes skoraj vse obrtne zadrug v rokah slovenskih Nemcev, in v njih se prav pridno nemško uraduje in po njih sistemu pašuje, v očitnem nasprotju z naredbo Deželne vlade za Slovenijo od meseca novembra 1920. To se pa bo toliko časa godilo, dokler ne store merodajne oblasti svoje dolžnosti.

Te okolnosti so glavni vzrok, da naša slovenska obrt tako slabo napreduje.

Zakaj ti slovenski Nemci se drže krčevito njih principa, da mora pri obrtništvu prevladati nemški jezik in s tem tudi nemški značaj, da je mariborsko obrtništvo nemško. To je rak-rana v razvoju obrti. Ako bi pa bile merodajne oblasti energično nastopile in zahtevale, da se te naredbe brezpogojno izpolnujejo, bi bili ti zaslepljeni videli, da se morajo nastalim razmeram prilagoditi in bi mi lahko danes, kar se tiče strokovnega napredka, stali na čisto drugi višini, kakor ravno stojimo. Tako pa bijemo še vedno boj v zadrugah, kako naj se uraduje, kako naj se na shodih, občnih zborih itd. govori. Slovenski Nemci se nočejo udeleževati prirejenih razstav in drugih obrtniških prireditve, ker hočejo najmanj dvojezično uradovanje, tiskovino itd. (Pisec ima za te trditve dokaze v rokah.) Kar smo v tem oziru do sedaj zagrešili, bo težko popraviti, ali pa sploh ne več.

Na merodajnih oblastih je ležeče, ali hočejo s krepko roko poseči vmes, da napravijo v tem oziru red. Kadar bo to urejeno, potem šele smemo misliti na pravi gospodarski razvoj in razmah slovenske obrti na naši severni meji in to posebno v Mariboru, Ptuj in Celju. Ta predpogoj je popolnoma upravičen, ker naša država je vendar nacionalna država in ne država različnih narodnosti, kakor je bilo to pod Avstrijo. Ako oblasti strogo pazijo in s krepko roko posežejo vmes, potem je še mogoče, da bomo mogli v par letih na pravo gospodarsko delo misliti, ki je potrebno za razvoj, razmah in osamosvojitve naše domače obrti ob severni meji v korist narodnega gospodarstva.

Iz življenja in sveta.

Človek in žival v pijanosti.

J. A. Sauttner, znani nemški učenjak, je izdal knjigo, v kateri opisuje svoje doživljanje v Indiji in drugod. Med drugim pripoveduje o svojem doživljanju v Hetampur. Tam je dalje časa živel v bližini indijskega templja. Na vrhu templja so živele posvečene opice. Bilo jih je okoli petdeset. Bile pa so skrajno kradljive in pred njimi so morali vilo vedno zaklepati in čuvati. Najmočnejša opica z belo brado je bila velika, močna, ne več mlada žival. Bila pa je tako silno predrzna, da je kuharju kar iz rok kradla jedila. Da bi jo kaznoval, je

Sauttner izrezal banano (neka vrsta sadja v Indiji) namočil jedro v whisky (angleško žganje) ter nato jedro položil nazaj v lupino, ki jo je zopet zadelal, tako, da se ni zlahka spoznalo prevaro. Na ta način prepiran sad je pritrdil zopet na drevo. Opica je komaj čakala, da je odšel, naker je hitro smuknila k drevesu, sad odtrgala ter se ga takoj lotila. Skrajja je kihala in se držala kisló, toda sladek okus whiskyja ji je vendarle prijal. Komaj pa je spravila cel sad pod streho, so se že pokazale posledice. Kakih deset minut kasneje je opica pobesnela, kričala, kazala zobe, planila med tovarišice, jih suvala in vrgla vsako ob tla, če se ji je približala. Silno ogorčene so zbežale opice na vrh dreves, posvale pianca, ki je še nekaj časa razsajal, končno pa zadelal na spodnji veji ter telebnil na tla. Močno se je udaril bil očitno zelo začuden. Toda na drevo ni mogel več splezati. Zlezel je v vrtni kot ter tam zopet zadremal. Čez kake pol ure se je opica-pijanček zopet prebudil ter se vrnil k drevesu. Toda komaj je splezal na spodnjo vejo, že so planile ostale opice nanj ter ga teple, grizle in praskale, kričale in suvale in ga končno vrgle na tla. A še na tleh so ga preganjale. Zaman se je otepal in branil. Moral je pobegniti preko vrtnega zidu. Tudi pozneje se ta opica ni smela več vrniti med tovarišice; vsakokrat, ko se je pokazala, so planile ostale opice po njej in jo zopet pregnale, ker niso mogle več trpeti med sabo opice, ki se je opijanila. Vidi se, da imajo tudi opice svoje zakone in manire. Kdor jih krši, je izobčen. A ljudje? Nesposobno zatorej ravna oni, ki zaničuje živali, od katerih bi se mogel človek — krona stvarstva — marsikaj naučiti!

Sport.

: ISSK Maribor : HSK Čakovec. Na velikonočni ponedeljek dne 2. aprila t. l. popoldne ob 15. uri se vrši med tema nogometnima moštvima prijateljska tekma v Ljudskem vrtu na prostoru Maribora. Ednastorica Čakovečkega kluba je priznana izvrstna, moštvo zelo pošteno in v igri silno naglo. SK Maribor bo imel tedaj pred seboj izvrstnega nasprotnika in bode igra jako zanimiva. Opozarjamo cenj. občinstvo in prijatelje nogometnega sporta na to tekmo, ter vabimo k mnogobrojni udeležbi. — Odbor.

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenila Rosandra.

(Dalje.)

(61)

Ali zida ni bilo, — stala je pred vratmi, ki so vodile v kraljev salon, in ker so bila vrata odprta, je vstopila, — skoraj nezavedajoč se, — vesela, da se je umaknila množici ter da si v samotni sobi lahko opomore od hipne zmedenosti.

Vitez d' Assas, čeprav oddaljen od nje, je vendar sledil njenim korakom s pogledom.

Tudi on se je približal salonu in vstopil.

Istčasno pa je došel tudi Ludvik XV, do pred-salona ter dal znamenje, naj se zabava nadaljuje.

Ivana je videla, da je kralj vstopil. —

To jo je popolnoma zmedlo, — čipkasti robček, katerega je držala v roki, ji je zdrknil na tla.

D' Assas se je hotel skloniti, da ga potere, — ali hitreje, posebno pa oblastnejše je pristopil nekdo drugi, — bil je Ludvik XV. —

Vitez d' Assas, prepaden od obupa in ljubezni, se je umaknil, — medtem ko se je kralj sklonil in pobral robček.

»Sire,« — je zašepetala Ivana preplašeno.

Kralj je pogledal hipoma okoli sebe in poljubil robček, katerega je hitro vstaknil v nedrje in zašepetal vroče:

»Shranim ga, — poplačal bi ga z jedno mojih provinc, — ali ste tako kruti, da mi ga odvzamete?« —

In ker je Ivana klonila glavo, ter ni mogla odgovoriti niti najmanjše besedice, boječa se, da ne omahne, — je ponovila:

»Ali vam ga moram vrniti? — Smem ga li obdržati? — Moja usoda je v besedi, ki pride sedaj iz vaših ust!« —

Ivana blede in zasopla je tedaj skoro neshlino odgovorila:

»Obdržite ga, sire!« —

Globok vzdihljaj se je zaslislal iz kota sobe, — a on je bil preveč zaglobljen v svoje misli, a ona pa preveč ginjena.

Ubogi vitez d' Assas je zastokal, — napol skrit od vratnih zaves je videl in slišal vse, — in z obupom v duši je stopil iz sobe, pred katero so stali dvorjaniki.

Ko se je pa pri vratih opotekajoč se oprijel za zaveso, ki je bila doslej pripeeta ob strani, se je le-ta snela iz ročke, ki jo je držala ter se popolnoma stegnula, da je zakrivala vsak pogled v salon.

Ivana in kralj sta bila sama! —

D' Assas blede, kakor polnočni strahovi, je skušal, da se ogne množici, in da dospe na prsto, kar ga prime nekdo za roko in mu s čudnim nasmehom reče:

»Hvala vam vitez, — naredili ste mi tako ushugo, da sem sedaj za na življenje in smrt!« —

Bil je to d' Etioles.

Vitez ga je divje pogledal, — kakor da je zblaznel, — ne da bi umel besede, — morda jih ni niti slišal! —

In nadaljeval je svojo pot. — Kakih deset korakov naprej mu je zastavil nekdo drugi pot. — Bil je to oni tujec, ki je bil spremljal du Barryja. — D' Assas je spoznal gospoda Jakoba.

»Kaj hočete od mene,« — mu je zagodrnjal. — »Kdo ste vi, ki ste mi branili umreti, — ki ste me navdahnili z lažnjivim upanjem, — vi, ki pravite, da ste duhovnik, a nosite obleke, ki nimajo nič duhovniškega, — kdo ste?« — Pustite me! — Navdajate me z grozo!« —

»Ej, pogum,« — je zašepetal gospod Jakob. — »Obnašajte se dobro, vendar! Opazuje se vas! — Mislite, da je vse zgubljeno, ker ste obupali, — ali le prvi korak je izpodletel, vse se še lahko po-

ravna. — Ivana vas bode gotovo še ljubila, če sledite mojim nasvetom.« —

»Kaj vendar pravite,« — je jecljal nesrečnež, hoteč zopet upati.

»Resnico! — Kje bode lahko govoril z vami?« —

»Pri treh delfinih, v ulici sv. Onorata.« —

»Dobro toraj, pričakujte me doma jutri! — Prinesel vam bom vesti in sicer dobre, — zagotavljam vas!« —

In po teh besedah je izginil gospod Jakob v pestrobojni množici.

D' Assas, katerega so besede hipno potolažile, se je zopet vdal svojemu obupu. — Zanimal je z glavo ter šel proti izhodu. — V sencih so mu bile žile, v glavi mu je divjala nevihta, — grlo ga je peklo.

Ravno ko je hotel oditi po stopnicah, je bil tretjič ustavljen od nekoga, ki mu je prijazno segel v roko ter mu z milim — skoro očetovskim glasom rekel:

»Ubogi dečko! — Kam vendar hitite, kam bežite tako hitro?« —

Bil je grof Saint-Germain. — Ali za tega je občutil vitez takoj odkrito simpatijo, tako, da je sledil kakor otrok, ko ga je povedel grof v samotno sobico blizu vhoda.

Saint-Germain je zaprl vrata za seboj, medtem ko se je d' Assas na koncu svojih moči zgrudil v bližnji naslonjač.

»Povejte mi vendar, kam ste hiteli?« — je vprašal grof, približavši se d' Assasu.

»Vračal sem se domov, — veselica me je utrudila, nisem imel prav, da sem sploh prišel.« —

»Da,« — je resnobno rekel nato grof Saint-Germain, — »res niste storili prav, da ste prišli semkaj, in še bolj nesposobno je bilo, da ste prišli sploh v Pariz. — Ah vitez, vitez, — saj sem vas vendar opomnil, da pariški zrak ni za vas! — Ali negovoriva več o preteklosti, — nesreča se je zgodila, — vi ste zastrupljen!« —

»Zastrupljen? — Zdi se mi gospod,

da držite čudne govore!« — je odvrnil na to vitez.

»Navadne besede, ki jih govorim o nim, katerim sem naklonjen, — in verujte mi, — jako malo jih je!« — je odvrnil grof z milim glasom a vendar nekako oblastveno, da je mladi mož klonil glavo. — »A zdaj, — poslušajmo, kam ste bili namenjeni, — kam ste bežali tako naglo?« —

»Mislim, da sem vam že rekel, — hotel sem nazaj domov!« —

»D' Assas!« —

»Grof!« —

»Lažete!« —

»Gospod!« —

»Lažete, — ponavljam, — in sicer hočete, da vam jaz povem, kam ste hiteli. — Vi ste šli naravnost na »menjalni most!« —

Vitez je obstal in prestrašeno pogledal grofa.

»Motite se,« — je odvrnil negotovim glasom.

»Ne, ne motim se! — Vaš plemenit značaj vam je branil poslužiti se meča za nizkoten samomor. — Potem ste mislili, grem domov in z dobro kroglo iz samokresa si raztrglim glavo.« —

»Gospod, gospod, kdo ste vendar vi?« —

»Potem pa,« — je nadaljeval grof, — »ste se zbal, da ne bi krogla dobro zadela, da vam ne pokazi obraza in tedaj ste mislili na Seno. — Iz mosta, — se skoči čez ograjo, — se pade v globino — in vsega je konec. — To je resnica d' Assas!« —

Vitez je začel globoko sopsti, — in pekoče oči so si zamajaj želele hladnih solza.

»In če bi tudi bilo tako?« — je vprašal slednjič. — »Če bi se hotel samomoriti, ker preveč trpim? — Ali bi mi vi mogli braniti kaj takega?« — »Kdo ste, kaj ste?« — Moj prijatelj, moj brat? S kako pravico se usiljujete med mene in večnim počitkom?« —

(Dalje prib.)

Gospodarstvo.

g Važna objava glede obveznic predvojnih nezažiranih dolgov bivše Avstro-Ogrske. Delegacija ministarstva financ objavila uradno: Gospod finančni minister je na poziv reparacijske komisije v Parizu z odlokom z dne 9. marca 1923 D. br. 4417 odredil, da naj se vse obveznice predvojnih nezažiranih dolgov bivše Avstro-ogrške monarhije, ki so na ozemlju krajevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, in jih mora naša država prevzeti v plačilo, vzamejo iz obteka in zbera pri generalni direkciji državnih dolgov. Na podlagi tega odloka pozivljamo vse imetnike navedenih obveznic, da naj jih najdalje do 13. aprila 1923 izročijo finančnim ustanovam, ki so določene, da ta posel izvrše. Obveznice, ki se ne bi odvedle ne glede na to, ali so žigosane ali ne — se ne bodo upoštevale pri razdelitvi predvojnih dolgov in konverzirale v papirje naše države. Nove obveznice bodo dobili samo oni, ki so izročili državi svoje stare obveznice. Obveznice bodo sprejemali: 1. Generalna direkcija državnih dolgov; 2. Okružne in srezke financijske uprave na teritoriju Srbije in Črne gore; 3. Oblasna financijska direkcija v Novem Sadu in njene področne okružne in srezke financijske uprave; 4. Finančna delegacija v Sarajevu, Zagrebu, Ljubljani in Splitu. Vsi davčni uradi na ozemlju Bosne, Hrvatske, Dalmacije in Slovenije. Obveznice se bodo jemale iz obteka po določenih pravilih D. br. 4019 z dne 9. avgusta 1920. (Uradni list 97-313 z dne 23. avgusta 1920) na isti način, kakor so se jemale iz obteka obveznic vojnih posojil. Obveznice, ki niso v rokah lastnikov samih, marveč so deponirane in hranjene iz kateregakoli naslova pri bankah, državnih in privatnih ustanovah ali pri privatnih osebah, morajo odvesti oni, ki jih shranjujejo in jih upravljajo. Shranjevalci so lastnikom materialno odgovorni za škodo, ki bi utegnili zadeti lastnika, ako se obveznice ne bi pravčasno odvedle. To pa velja za obveznice, ki se nahajajo na našem ozemlju. Glede obveznic, ki so deponirane v inozemstvu, se bo postopek pozneje določil. Ustanovam, določenim, da jemljejo obveznice iz obteka, naj se izročajo izključno samo obveznic, ki so bile žigosane z našim žigom. Vse ostale obveznice, to so: 1. Obveznice, ki slučajno niso bile žigosane — torej sploh nežigosane; 2. obveznice, ki so žigosane poleg z našim žigom tudi še z žigom kake tuje države (Avstrije, Madžarske, Češke itd.) in 3. obveznice, ki so žigosane samo z inozem-

skim žigom; naj se pošljejo v denarnem pismu neposredno generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu. Pošiljatelj je priložiti kolkaprosto prošnjo, v kateri morajo biti navedene predložene obveznice po njih vrsti, emisiji, po serijah in številkah ter nominalni vrednosti. Za sprejete obveznice bodo izdajala finančna oblastva in davčni uradi strankam reverze (prejemna potrdila), podpisane po dveh uradnikih (po uradnem predstojniku in še enim uradniku) in opremljene z uradnim pečatom. Te reverze je treba skrbno shraniti, ker se bodo izdajale nove obveznice samo proti vrnitvi reverza.

g Dobava vodnih cevi iz bombaža. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 17. aprila tl. ofertalna licitacija glede dobave 1000 metrov cevi iz bombaža (eventuelno impregniranih). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava krtačarskega materiala. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 17. aprila tl. ponovna ofertalna licitacija glede dobave krtačarskega materiala. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava signalnih zastavic. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 18. aprila tl. ofertalna licitacija glede dobave 520 signalnih zastavic. Predmetni oglas je v pisarni trg. in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava papirja. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. aprila tl. ofertalna licitacija glede dobave raznega papirja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava ovojnega papirja. V pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 18. aprila tl. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave ovojnega papirja za pakovanje tobaka. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure
in ob četrtkih od 18.—1/2 20. ure
mladin. oddelek ob sobotah od 18.—19. ure

Mala oznanila

Gospodična, inteligentna in pridna, ki si želi družinsko življenje in ki bi prevzela vzgojo 3 otrok 4—8 let starih, se išče. Prednost ima trgovski naobrazena. Ponudbe z navedbo dosežanega slozovanja in po možnosti z fotografijo na „Poštni predal 3“ v Celju. 607 3—3

Trgovski vajenec se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Marica Slemenšek, Maistrova ulica 17. 645

Javna dražba hišne opreme iz trdega lesa se vrši dne 7. aprila 1923 ob 15. uri na dvorišču hiše št. 19 v Maistrovi ulici v Mariboru. Vključna cena 20.000 K. Pod to ceno se ne preda. Pojasnila daje pisarna K. Troha v Mariboru, Slovenska ul. št. 2, kjer se naj reflektantje oglašijo še pred dražbenim terminom. 642

Radi bolezn se takoj odda lokal na prometnem kraju. Vprašati Ob bregu 4, I. nadstropje 636

Pozor! Prodajam moderne moške obleke, površnike, obleke za ženske in otroke, perilo, čevlje, klobuke, različne pohištvo za spalnice, lep divan, posteljne vložke s konjsko žimo, veliko omaro za pisarno, preproge, odeje, „Ringsschiff“ silvalni stroj, otročje vozičke, dobre ohranjen glasovir, gosli, flaute, koncertne citre, harmonike, note, usnjati kovčeg, ure, krasen brilantni p slani, različne zlatnine, antično pohištvo ter razno drugo blago J. Schmidl, Koroška cesta 18. I. nadstr. 646

Pozor! Kupujem obleke, pohištvo, obuvalo, perilo, stari, ter razno drugo blago J. Schmidl, Koroška cesta 18. I. nadstr. 647

Amaterji! Fotografске potreščine najboljših znamk vedno v zalogi. Atelje Vlačič, Gesposka ul. 23. I. ndst. 569

Gezdno posestvo v bližini mesta meri 1 in 1/4 orala, za domačo rabo, ter večji in manjši travniki na prodaj Pojasnila v pisarni K. Troha, Maribor, Slovenska ulica 2. 579

Glasovir, dobro ohranjen je na prodaj. Naslov pove upravništvo „Tahora“. 618

Knjigovodstvo, te-nopisje. Pesamezni pouk. Kovač, Maribor, Krekova ulica št. 6. 651 8—1

Travnik pri Behovi se takoj preda. Poasnila daje Andrej Koren, gostilničar, Ger. Hoče. 649

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

U R E, žepna in stenske, popravila najsolidneje tvrdka R. BIZIAK, urar, Gesposka ul. št. 16, Maribor. 591 15—6

Gostilna „Pri treh ribnikih.“

Z današnjim dnem se prične zopet vožnja s čolni. Ob nedeljah in praznikih salonski koncert. Začetek ob 15. uri. Najboljša stara in nova vina, vedno sveže pivo ter mrzla in topla jedila. Solidna postrežba. — Zmerne cene. Za obilen obisk se priporoča K. Prinčič, gostilničar.

Na prodaj novi A E G motorji

motor za vrtilni tok 4 k. s. 220/380 volt za D 7500—
3 „ „ 220/380 „ „ D 6500—
2 „ „ 220/380 „ „ D 5000—
1/2 „ „ 220/380 „ „ D 2500—
z jermenico, tračnicami in zaganjačem. V zalogi se vse druge vrste motorjev in dinam. Elektromaterijal po najnižjih cenah. 608 5—3

Karol Florjančič, Celje. Telefon št. 74.

Perilo, 2595 78-36

klobuke
dežne plašče,

čevlje, gamaše, dežnike, palice, ter razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri, najceneje pri **JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2**

Velika izbira vsakevrstnih
ročnih torbic, listnic, kovčkov, gamaš i. t. d.
Gonilni jermeni la vrste
od 30—350 mm v zalogi 525 10—8
lv. Kravos, Maribor
Telefon 207 Aleksandrova c. 13. Telefon 207

Čilski soliter

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit, kostni in rudninski superfosfat ter modra galica in žveplo
vedno v zalogi pri

Tonejc & Rozman, Maribor
Aleksandrova cesta 35. 313

Vse vrste perila za gospode in dame, kakor

srajce, hlače, pyjame, opreme za neveste, otroško
Ljudmila Lackner
MARIBOR. Koroška cesta št. 31.

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Največja zaloga okvirjev

ovalnih, okroglih in drugih oblik najmodernejših vzorcev, kakor tudi slik vseh vrst priporoča ATELJE za umetno knjigoveštvo in

IZDELOVANJE OKVIRJEV

MIHO VAHTAR, MARIBOR,

GOSPOSKA ULICA 24.

Trgovina papirja in šolskih potrebščin.

PRVA ČEVLJARSKA DELAVNICA, ODLIKOVANA Z „ZLATO KOLAJNO“

R. MONJAC, Maribor, Jurčičeva ulica šte. 9.

Sprejema vse vrste naročil. Izdeluje nove čevlje kakor tudi popravila točno in po ceni. Montaža „Palma“ podpetnikov in pedplatov. Cena zmerne. Stalna izložba modernih čevljev. Tečna postrežba.

Oglje in drva!

„Carbonaria“ d. z o. z. za eksport oglja in drv v Kočevju kupi po najvišjih dnevnih cenah vsako množino lepega, suhega, dobro žganega, brezprašnega in brezprimesnega, z vilami razkladanega bukovega oglja ter lepih suhih bukovih drv, sposobnih za eksport, cepanic brez okroglic. Ponudbe je poslati z navedbo množine razpoložljivega blaga in cene franko vagon nakladne postaje na naslov: „Družba Carbonaria, Kočevje“. Plačilo takoj pri prejemu blaga. Reflektira se samo na lepo, brezhibno blago. 643

Gostilna „Pod vejo“
Pichler v Dunajskem jarku št. 175
se z 1. aprilom otvori.

KUHARICA prvovrstna, popolnoma samostojna, dobra gospodinja se sprejme proti visoki plači in dobri oskrbi. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja, prepisi spričeval in če mogoče s sliko na: Poštni predal 129 Ljubljana. 2—1 644

Slavnemu občinstvu in industrijskim podjetjem naznanjam, da sem izstopil iz tvrdke Bizjak & Završnik, Dravska ul. 10, ter otvoril na Koroški cesti št. 1

Novo elektromehanično delavnico

kjer se prevzemajo in strokovnjsko izvršujejo popravila vsake vrste električnih strojev in aparatov. Specijaliteta: Novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dinamo-strojev, transformatorjev i. t. d. na zahtevo tudi na licu mesta.

JOSIP BIZJAK elektromehanična delavnica, Maribor, Koroška cesta št. 1.

Prevzamem naročila za vsako količino

domačega premoga

priporočam trboveljski kosovec in orehovec, trda in mehka drva, cela, rezana ali drobno nasekana ter dostavljam po najnižjih cenah na dom — naročila:

VILKO APIH, Tattenbachova ul. št. 13
trgovina s drvini in premogom na debelo in drobno.

Veletrgovina z železnino
Pinter & Lenard

Telefon št. 282 **Maribor** Telefon št. 282

Brzjavni naslov: Pinter Maribor

V zalogi se nahaja:

Traverze, cement, železo vseh vrst, pločevina, štedilniki, žica, žičniki, pumpe, razne cevi, kovanja za zgradbo in pohištvo, kuhinjska posoda vitla in pločevinasta, kovaško, ključavničarstvo in mizarstvo erodije, lesa, bruani kamni in vsi v železninsko stroko spadajoči predmeti. Blagajne vseh vrst, verige domače tovarne. Postrežba točna, cena solidna! 2576

Medic, Rakovec & Zankl

d. z o. z.

Centrala Ljubljana

Podružnica: Maribor, Gosposka ul. 23

Tovarna kemičnih in rudninskih barv in lakov.

Emajlni laki, pravi firnež. Barve za pode, barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavce (Gips), mastence (Federweiss), strojno olje, karbonski, steklarski in mizarški kilej, pleskarški, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„Meraki“-lak za pode. — Linoleum-lak za pode. 471

Ceniki se začasno ne razpošiljajo.

AMERIKANSKI

in angleški

Singer šivalni stroji

Singer igle in nadomestni deli.

Lastna mehanična delavnica.

Singer olje, niti, svila itd.

Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., Newyork.

Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Marulićeva 5.

Podružnice: **MARIBOR**, Šolska ulica št. 2, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zajčar in Stip. 341
Zastopstvo so v vseh večjih mestih.

Najboljše in najcenejše

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačevina, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje itd. se dobi prvovrstno pri

I. N. Šoštarčič, Maribor

Aleksandrova cesta št. 13. 2577

Perilo

614 3—3 **kravate**

čepice, nogavice in ostale novosti je dobila nova trgovina

B. Veselinović & Komp.

Maribor, Gosposka ul. 26.

Semena

vrtnice in sadna drevja, se dobe pri „VRT“, Džamonja in drugovi, družba z o. z., Maribor, Copova ulica. Zahtevajte cenik. 407

Prva slovenska pekarna

Anton Strausgittl

dediči

v Mariboru

se priporoča cenj. občinstvu za najokusnejši rženi, beli in mlečni kruh ter najfinije pečivo za čaj in kavo. 2501

Zamenjava stanovanja.

Snažno stanovanje v Sedni ulici z eno sobo in kuhinjo se zamenja s stanovanjem z dvema sobama in kuhinjo, event. tudi v okolici. Naslov pove uprava.

PALMA

kaučuk potpetnike in potplate

Podpirajte slovenske tvrdke!

Naznanilo.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da bom kotlarsko obrt mojega umrlega moža Henrika Oman-a pod svojim imenom kot

Henrik Oman-a vdova

še nadalje izvrševala. — Trudila se bom, cenj. odjemalcem tudi za naprej vedno ustreči ter jamčim za najsolidnejšo postrežbo.

Za obila naročila se priporoča

620

Henrik Oman-a vdova.

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica Maribor,

Aleksandrova cesta št. 11

Delniška glavica in rezerve

Din 50.000.000—

Vloge čez Din 125.000.000—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Velikovec, Vršac.

EKSPozITURE:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka.

Agencija: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE:

Ljubljana: Slovenska banka.

Split: Jugoslavenska industrijska banka d. d.

Budapest: Balkan Bank r. t., Vaci utca 35.

Wien I.: Bankhaus Milan Robert Alexander, Augustinerstrasse 8. 453 44—1

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

ARKO COGNAC MEDICINAL

Velikonočna priloga „Tabora“.

D. Merežkovskij:

„Hristos voskres“.

»Hristos voskres«, pojo tam v cerkvah, a meni v duši je težko, težko...
Če svet buče krivic viharji,
zato ta himna pred oltarji
slasi se kot obtožba pod nebo.

Če On bi stopil sem na zemljo
in videl, kje tiči ta slavni svet,
kako zdaj brat je zasovražil brata
in človek je opljuvan in proklet.

Če slišal bi v blestečih cerkvah
»Hristos voskres« — prelepi spev miru,
bi se razjokal nad množico
in dolgo Krist bi plakal od sramu...

Iz ruščine B.

A. G. Matoš:

Velika noč.

Od vseh praznikov je Velika noč najbolj simpatičen in racionalen praznik. Dočim so ostali posvečeni dogmatičnim verovanjem, je ta dan praznik pomladi, večne pomladi, večnega življenja. Kalvarijska kri se spreminja v večno rožo. Velika noč je simbol nepretrganega pomlajevanja narave in ta misterij je najlepša dedščina poganskih verstev.

Nedvomno bi bil hvaležen in lep siže analizirati vsa različna verovanja, ki jih je krščanstvo ohranilo v tem spomladanskem prazniku. Pri Hebrejcih je bila Pasha narodni praznik, spomin na misirsko suženjstvo, ko je Jehova krvavi angelj pogasil vse prage, izvzemši židovske, ki so bili obeleženi s krvjo enoletnega jagnjeta. V bramanski trojici stični veri razkošnega sirijskega Mitre, ki st je pred Nazarencem osvojil rimsko blaziranost, potuje duša skozi anabazo in katabazo, raste in pada, ugaša in vstaja v sedmih metamorfozah, ki odgovarjajo nganki sedmih tajnostnih planetov.

Najlepše je slavila pomlad stara Helada, ki je bila sama na sebi prava pomlad kulturnega človeštva. Pitagora je prinesel iz daljnih mest misel o selitvi duš, a oče neumrljivosti Platon je idealiziral to idejo. Bogovi grške pomladi so Demeter, boginja zemeljske površine, njena hči Persefona, boginja korenin, grobov in cvetja ter Bakhos, Eleuterios, Odršenik, bog mladega vina in navdušenja, oče jambov in ditirambov. Pred oranjem je harmonični Atičan slavil mater zemljo in njeno podzemsko, melanholično hčerko v tajnostnih slavnostih, v

profirijah in tesmofirijah. Kjer se je skozi kor mistagoga razlegala pomladanska pesem pomladanskega izvoljenca Sofokla. In ko sta cvetela Parnas in Kitajron, ko se je pri slavnostnih antestizijah poskušalo mlado vino, ko je zmagovalce Dioniz prihajal čez mračno Trakijo iz »preklete dežele« Indije, so se odprle spomladanske dobrave in pean mlade ljubezni je zabučal kakor orgije potokov. V mestu se je pomladanskemu bogu na čast pobratil gospodar s slugo, in kakor se je iz srednjeveških misterijev o Odršenikovem trpljenju rodilo moderno gledališče, tako je Dioniz rešitelj poklonil svetu Aishila in Aristofana. Velika noč, konec misterijskih, kosmičnih tragedij Atene in Azije, je dala ljudem tolažbo drame.

Jeruzalemska tragedija, ki jo slavimo ob vstajenju rož in duš, bi ne bila tako humana, če bi ne imela prve vloge svetopisemske »gospa s kamelijami«. Slavnost vstajenja pripada Mariji Magdaleni. Marija je izza Jezusa največ storila za začetek krščanstva... Kje je filozof, ki je dal svetu toliko veselja kakor uboga Marija Magdalena? (Renan.)

Tudi naš narod je podobno kot Heleni slavil spomladi metamorfoze in palingenezije sveta.

Barjaktaru, svetitelju Gjurgju
Darovaše evice i proleće...

Dodole, lazariče, Gjurgjev-danak, hajduški sestanek in ivanjski poganski kres: koliko globokih sledov po mračnih bogovih in neznanih Velikih nočeh!

Ker izgubljam čut za prirodu, izgubljam vedno bolj tudi čut za pomlad, zato smo nesposobni za razcvetenje, za vstajenje, za renesanso. Naši pesniki so jesenske duše, Omladina ni več — kot v Periklejevih časih — naša pomlad. In nad hrvatskimi pustimi vodami se razlega daljni tragični glas: »Veliki Pan je mrtev.«

(Iz knjige »Vidici i putovi«, Zagreb 1907)

Swett-Marden:

Solčni ljudje.

James Buckham pripoveduje: »Tukaj živi zelo prijazen, star mož, ki vsak dan ob pol devetih odputuje z vlakom v mesto. Ne vem niti, kako se piše in vendar ga poznam boljše kot kogarkoli iz mesta. Že iz daleč mu žari z obraza zadovoljstvo in veselje. Njegov obraz je zmerom nasmehljan, še nikdar nisem videl, da bi bil odprl svoja usta čemu drugemu kot prijaznim, vljudnim ali dobrodušnim besedam. Vsakdo se pred njim kla-

nja, celo povsem tuji ljudje, pa tudi on vsakega pozdravlja, vendar pa nikdar ne iz kakih osebnih namenov ali iz priljubljenosti.

Če je vreme lepo, se nam pod vplivom njegovega vljudnega in prijetno veseliga pozdrava dozdeva, da je še lepše; če dežuje, pa nam je vesel način njegovega razgovora tako razkošen, kakor najlepša mavrica.

Vsakdo, kdor potuje s poldevetim vlakom, pozna dobro starega gospoda: to je njegov vlak.

Če danes zjutraj nekoliko pohitite, vam ga pokažem in boste videli, da postane veseli. Je hladno in megleno, toda pogled nanj vas tako vzradosti, da bi kar hoteli zapeti — sami se prepričate, da govorim resnico. Saj vendar dobro poznam človeško naravo.

»Dober dan, sir!« je dejal Mr. Jolibo, ki je vstopal v ravno isti vlak.

»Kako to, sir — saj nimam časti vas poznati!« je odvrnil Mr. Neversmilo.

»Saj tega nisem trdil, če sem vas pozdravil, sir. Dobro jutro, sir!«

Mnogemu človeku prirojena veselost čisto meji na genialnost. Kaj bi bil svet brez takih svetlih, solnčnih in jasnih ljudi, ki ne poznajo niti ostrine niti trdobe?

Že njihova navzočnost žaliči solnčnemu sijaju. Solnčnemu sijaju, ki žari iz sočutja do ubogih, iz usmiljenja do bolnih, iz koprnenja, pomoči nesrečnim in dati vsem ljudem na svetu nekaj te tople ljubeznosti.

Solnčnega človeka vsak ljubi. Pred njim se odpirajo vsa vrata. S svojo dobrodušnostjo razorožuje sleherni predsodek in vsako zavist, zato ga vsi pozdravljajo — tako kakor solnčne žarke.

Veseli dvotip je podoben blesku, ki šine skozi temne oblake in za trenutek razsvetli vse na okoli. Vesela misel pa je podobna mirnemu solnčnemu dnevu. Razganja oblake, če se pojavijo in razpne nad človekom divno vedrino.

Na neki cvetlični razstavi je dobilo prvo nagrado majhno, ubogo in bolno dekletce, ki je bivalo na črnem, ozkem dvorišču v vzhodnem delu Londona.

Sodniki so jo vprašali, kako je mogla vzgojiti tako nenavadno krasno cvetico na mestu, kamor morda sploh ni posinilo solnce. Dekletce je odvrnilo, da je na dvor, kjer prebiva, vsak dan par minut posinilo solnčni žarek in se gibal z mesta na mesto tako dolgo, dokler ni solnce zšlo. Dekletce je prenašalo cvetlico za solncem, saj je to bila edina življenska radost, ki jo je imelo ob svoji boleznini revščini.

Voda, zrak in solnčna svetloba — to so trije največji in najcenejši higijenični pripomočki; nič ne stanejo in vsakomur so na razpolago.

Popularna strežnica bolnikov in priateljica vseh nesrečnih, Florence Nightingalova, pripoveduje iz lastnih bogatih izkušenj, da so skoraj vsi njeni bolniki poleg svežega zraka najbolj potrebovali svetlobe. Temna soba jim je bila najbolj nadležna; niso pa si želeli umetne luči, marveč so koprneli po jasni solnčni luči.

Ko so v amerškem mestu Massachusettsu gradili prvi azil za slepce, je odbor sklenil, da bo kar najbolj štedil z okni. Poslopje je bilo zelo temno, imelo pa je jako dobre ventilatorje. Mislili so, da slepec, ki itak ne vidijo solnčne luči, svetloba ni potrebna.

Kmalu se je pokazalo, da je bil račun napačen. Slepci so začeli drug za drugim bolehati; začeli so čutiti nemir, otožnost in obup, ne da bi se prav zavdali, odkod in kako ta izprememba.

Ko so naposled vsi zboleli in ko sta dva celo umrla, je odbor uvidel, kje je vzrok in je dal na poslopja vzdati široka okna.

Solnčna svetloba je napolnila sobe in kmalu so začeli bledi obrazi dobivati prijetno barvo. Čmernost je minevala vedno bolj in ni trajalo dolgo, pa so postali zdravi.

Solnce, ki daje vsemu rast in življensko moč, ima na človeka najsrečnejši vpliv; razveseljuje njegovo misel in mu dela sree lahko in zadovoljno. Če nosimo v srečo solnčni svit, gremo svojo pot jasnih misli in lahkih korakov. Zadovaljno gledamo v bodočnost, četudi se trenutno pooblači okoli nas, da, četudi divja okoli nas najhujša nevihta. Saj vemo in zaupamo, da za nevihto posine solnce — veselo, ozdravljajoče solnce.

»Nič ne mora breskvam nadomestiti solnce«, je dejal sloviti Emerson, »in če hočeš dati svojemu znanju praktično vrednost, ga moraš prevasiti z veselimi nazorom o svetu in življenju.«

Kako zadovoljno žari človeški obraz, če srce in duh prevevata kak dober namen in radosten načrt. V tem sijaju se koplje vse človeško bitje, val veselja zalije najskrajnejše kotičke naše duše.

Čudovita je moč, s katero deluje vesela misel na okolico. Poslušajmo Carlylea:

»Veseli človek ima na druge ljudi skoraj podoben vpliv kakor poletna toplota na polje in gozd. On lahko vsak, tudi najmanjši zemeljski kotiček izpremeni v toplo in prijetno gnezdečo za se in za druge.«

B. Ibanes.

Na morju.

Ko se je zmračilo, je barka San Rafael zapustila pristanišče Torre Viena. Bila je težko obložena s soljo in je potovala v Gibraltar.

Notranji prostori so bili polni blaga. Na krovu okoli jambora je ležal hribček debelih vreč. Nekaj so jih položili na konec barke, da so ohranili ravnotežje.

Bila je lepa, pomladanska noč. Nebo je blestelo v zvezdah. Hladan in precej nepravilen veter je napolnil veliko jadro, jambor je škripal zdajpazdaj in nato utihnil, veliko platno je trepetalo v zraku kakor ptičje peroti.

Posadka — pet starejših mornarjev in mladi začelnik — je sedela pri večerji. Ko so izpraznili veliko skledo tople juhe, v katero so namakali koščke kruha, so nekateri polegali na trdih slamnjačah pod krovom, drugi pa so vršili svojo službo.

Na krovu je ostal stari, brezzobni stric Kispas, ki je neprenehoma godrnjal in pljuval ter ponavljal besede, s katerimi mu je gospodar izročil službo. Tik njega je sedel njegov ljubljeneč Juanjilo, mlečnozobi mladenič, ki se je prvič vozil čez morje in katerega so na stariševo priporočilo vzeli na barko, da ga rešijo pred gladom.

Juanjilo se je ta uboga barka dozdevala liki admiralska ladja, polna vsega izobilja. Njegova večerja je bila prvo resno kosilo, ki ga je imel v svojem življenju.

Devetnajst let je živel lačen in skoraj gol kakor divjak; spal je v bedni kolibi, kjer je stokala njegova mati, proseč Boga, da ji pošlje smrt in jo reši težkega protina. Čez dan je delal na obali, pomagati ribičem in izvrševal razna najnižja dela; včasih se je peljal z ribiči na lov, nadejajoč se, da prinese tudi domov kaj rib. Stric Kispas ga je cenil in mu je spravil mesto na barki. Prvič v življenju si je nataknil na noge velike čevlje in jih gledal z nepopisnim ponosom. — Da, nisi zadel slabo. Dober poklic je to, biti mornar... Seveda, poklic je nevaren. Boš videl, ko dosežeš moja leta... Toda ne stoj tu pri meni, idi na oni konec barke in povej, če ugledaš kako barko pred nami. —

Tako je pravil stric Kispas.

Juanjilo se je urno in spretno povzpel na opazovališče.

— Dobro pazi, da ne padeš v vodo, pazi, sinko! —

Mladenič je bil že na vrhu ladije in je ostro opazoval črno morskno površino, na kateri so se namakale blesteče zvezde.

Težka barka je orala valove in vodene kaplje so škropile Juanjilu v obraz. Dve

brazdi svetlih pen sta tekli na obeh straneh barke, a vrh napetega jadra je izginjal v mraku...

Ni ga lepšega življenja, si je mislil Juanjilo.

— Stric Kispas, dajte cigareto! — je zavpil dol na krov.

— Pridi si po njo! —

Mladenič je zbežal navzdol, a v tem trenutku je zapihal močan veter; barka se je sunkoma nagnila in Juanjilo se je urno prijel jadra, da bi ohranil ravnotežje. Ali sunek vetra je bil prenegel in je vrgel mladeniča, še predno se je mogel zavesti. Skoz šumenje valov je Juanjilo razločil človeške glasove, morda je stari Kispas zavpil na krovu: »Padel je človek v morje!«

Dolgo, dolgo je tonil, ne da bi mogel kaj razumeti. Predno je prišel k polni zavesti, je bil že na vodnem površju. Pohlepno je vdihaval sveži zrak. A barka? Izginila je — zaman so jo iskale prestrašene oči. Morje je bilo zelo temno, mnogo temnejše kot je izgledalo z ladjinega krova.

Zazdelo se mu je, da vidi nekaj belega... nekaj madež... pošast, ki je plavala v daljavi. Hotel je k nji, a v tem trenutku mu je izginila izpred oči, dokler je ni opazil iznova na nasprotni strani. Naposled je postal zmeden, izgubil je

smer in začel z vso silo gnjesti valove, ne vede, kam naj se obrne.

Zdelo se mu je, da ima svinčene čevlje. Prokleti! Danes jih je obul prvič! Kapa mu je tiščala na sence; čevlji so ga vlekli v globino.

— Mirno Juanjilo, le mirno. Zaupa! je v lastno moč. Bil je izborni plavalec in je čutil dovolj moči, da ostane vsaj dve uri na morskni površini. Do tega časa ga bodo lahko rešili. Pošteno se bo skopal in nič več. Prav nič! Ali je smrt res tako lahka? Če bi bila nevihta, bi se mu utegnulo zgoditi to, kar se je zgodilo njegovemu očetu in dedu. Bi ne bilo nemumno umreti v tej lepi noči, na mirnem morju, samo zaradi tega, ker je padel z barke?

— Hej tovariši! — Stric Kispas! — Gospodar! —

Vpitje ga je utrudilo. Voda mu je pljuskala v obraz in silila v usta... Z barke so se valovi dozdevali majhni, ko pa se je boril z njimi, ko so mu stezali vrat in mišice po vsem telesu, so mu postajali strahotni kakor pošasti in mogočni kakor velikani.

Upal je, navsezadnje pa ga je utrudilo samo upanje. Da, saj bo vzdržal dve uri. Zgodilo se je, da je včasih plaval tudi dlje časa, pa ni bil utrujen. Toda to je bilo na solncu, v kristalnem in azurnem morju, ko je videl izpod sebe v čarobni

Harris je zarjul: »Na pomoč!« in »ta-
je, roparji, tolovaji!« Končno je zagrgal:
»Tonem, potapljam se!«

Tresk je vzdramil vso hišo. Gospod N. je planil v sobo, v svoji nočni halji, s svečo v rokah, takoj za njim je pridiral mladi Z. z drugo svečo. Prava procesija se je vsula skozi druga vrata, s svečami in svetilkami — krčmar in dva nemška gosta v sami srajci, za njimi pa enako »opravljena« sobarica.

Ozri sem se po sobi. Stal sem ob Harrisovi postelji, za dan hoda od svojega ležišča. V sobi je stala le ena zofa, in steer ob steni; le en sam stol je stal na takem mestu, da je mogel razumen človek trčiti vanj — jaz pa sem se bil vrtil kakor kak planet okoli njega in sem butal vanj malone vso dolgo noč kakor kaka repatica.

Pojasnil sem nepozvanim gostom, kaj se mi je pripetilo. Malo nas je krčmarjeva družina ostavila, ostali pa smo se lotili zajtrka, saj se je že dani. Skrivaj sem pogledal na svoj korakomer in ugotovil, da sem prelomastil sedem in štiri deset milj. Pa kaj mi je bilo do tega, saj sem se bil odpravil nalašč v planine, da se malce razhodim!

Br. Rotter:

Pohorski spomini.

Ker je bilo pred Veliko nočjo tako lepo vreme, pripeljali so se Hlačnik, Radko in Hudopiš na Veliko soboto, 15. aprila t. l., ob 5. uri v Maribor. Na kolodvoru se hitro posvetujemo in sklenemo vzeti Pohorje s pekrske strani. Hlačnik se ni mogel načuditi mariborski publiki, ki je nas gledala ter rekla, kaj bi šele bilo, če bi kar v hlačah skozi mesto marširali. No, menda je drugi dan le kakega radovedneža bolel vrat, ker se je preveč za nami oziral.

Pot skozi Studence v Pekre se je vlekla na veliko jezo Hudopiša, ki je največji sovražnik hoje po dolini in ne bi menda šel nikdar v Limbuš, ne da bi govoril: »Prokleta dolina.«

Ko dospemo do Reiserjevega posestva, je bila že precejšnja tema. Razgled na Slov. gorice in Maribor ter Ptujsko polje je bil krasen, kajti vsak griček imci je svoj kres. Kako to upliva na človeka, ve samo isti, ki ljubi naravo in njene krasote.

Pot je tu gori precej strma. Ker nam je bila nekdanja cerkev Sv. Boltenka nekak kašipot, spenjali smo se kar naravnost kvišku, dokler nam v gozdu in v temi ni zmanjkalo smeri. Treba je bilo pritržiti svetilko in skoraj smo na markirani poti, a čez nekaj časa pri Sv. Boltenku (1037 m).

Nadaljna pot je jako složna ter smo dospeli okrog 21. ure k prijazni Mariborski koči, kjer smo se malo okrepčali ter podali kmalu k počitku.

Lepo jutro Velikonočne nedelje nas je pozdravilo ter nas vrglo iz postelje. Odpravili smo se šele ob pol 8. uri zjutraj. Krenemo k slapiču Framščice, kjer sva z Radkom splezala na visoko drevo, katero se je pod najino težo strahovito pri-pogibalo. Fotografirati sem namreč hotel slap, a se mi žal ni posrežilo. Plezalna tura raz dreveza je bila osobito za moje hlače malo neprijetna, ker nisem vajen takih »plezalnih« tur, a končno sem vendar stal na — svojih nogah.

Da nismo hodili celo pot zopet do koče nazaj, vrežemo jo kar čez travnik proti grebenu. Urno se dvigamo in skoraj smo na Reka vrhu (1080 m) pred gostim smrečjem. Uderemo jo skozi grmičevje po precej visokem snegu ter dosežemo precej opraskani in ošvrkani markirano pot.

Ko dospemo do Ruške koče (1250 m), je bilo tam že veselo vrvenje. Medtem, ko je pripravljala naš Mirko koruzne žganec z zeljem, jeli smo se kepati in loviti, tako, da ni bilo smeja ne konca ne kraja, osobito, če smo zakopali koga v sneg, ali če je prav pripravno padel.

Ker se nam je zahotelo videti slapove, odrinemo. Ob razpotju krenemo na desno; treba je bilo navezati krplje, ker so se palice pogrezale nad meter v sneg. Precej težka je bila hoja, a slednjič dosežemo vendar Rebersko bajto, kjer ni bilo že nič več snega. Ker smo mislili, da je pot brez snega, pustimo krplje pri bajti in gremo dalje.

Komaj hodimo četrt ure, pojavi se nov, še bolj debel sneg. Toda le naprej! Dvakrat smo morali preskakovati potoke, od gizenja smo bili utrjeni, ko slednjič vendar dosežemo Beigota (1040 m).

Potok Lobnica je bil jako narastel, tako da smo divili valovenju tega drugače tako pohlevnega potočka.

Nadaljujemo po »riži« do Šumika. Krasni so bili pogledi na skakalec in slapiče, ki jih dela Lobnica. Od daleč čujemo bobnenje. To je slap Šumik ali kakor ga tudi imenujejo Veliki Skok.

Ker je drča nad slapom strma in se nam ni zljubilo poskusiti drčati proti dolini, kar bi bilo tudi lahko jako nevarno, zapustimo lesen žleb ter nadaljujemo pot po markirani stezi, ki pelje jako strmo navzdol. Treba je zlesti pod drčo skozi, nadalje plezati po polomljeni lestvi navzdol ter čez takomenovano brv, ki je nekaka gugajoča se stvar, na kateri so manjkale površje še tudi deske, da je bilo treba zelo široko prestopati razne vrzeli. In pod nogami se podi, peni in grmi proti dolini narasla Lobnica in vabi v svoj hladni objem. Zal, da je naš štajerski Vintgar skoraj nedostopen, a treba bo vendar popraviti brvi ter celo pot na novo premarkirati in predelati.

Srečno smo na drugi strani brvi, še par korakov nazgor in že stojimo pod slapom. Voda se vali nekako 15—20 m visoko čez skalovje v kadunjo, v kateri se pođe postvri, od tam po pečevju kot Mali Skok, skozi Vrata in v skakalec v dolino, a v njeni sredini ali ob strani jo spremlja žleb.

Jako nevarna zna biti hoja po žlebu. Večkrat se je že zgodilo, da je pršenatila voda izletnike, ki so se mokri komaj rešili, da jih ni spodnesla voda, kadar so jeli plaviti hlače in les.

Šumik je bil tokrat jako impozanten, kakoršnega med svojim 12 letnim obiskovanjem še nisem nikdar videl. Voda je metalo vodoravno čez skalo naprej in potem je šele padala v kadunjo. Pršilo je tako, da bi bilo kakega mestjana groza, če bi si upal sploh tja. Naravnost hladno je bilo. Vračamo se po isti poti nazaj. Pri Reberski bajti vzmam krp-lje, ki so se medtem posušile in že smo pri nekdanjem ribniku. Tu začneta Radko in Hudopiš prislukovati divjega petelina, katerega sledove je končno gđ. Hlačnik našla v snegu. Hoteli so na vsak način obstati in čakati, ker pa nimam smisla za lov, zagrozim, da zavriškam — in s tem jih spravim naprej. Sicer je risal Radko v sneg nekake hierogliffe, a to veselje sem mu rad prepustil, saj je strasten lovec.

Ko dospemo nazaj v Ruško kočo, je bilo tam jako veselo, a kljub temu smo se podali kmalu k počitku.

Na vse rano je sicer nekoliko deževalo, kar je povzročilo, da smo malo dalje poležali, a končno vendar zlezemo iz postelje ter se jamemo zbirati v koči. Po kratkem izletu na Žigertov vrh (1345 m) začeli smo pritisniti na našega gostitelja radi obeda, a kljub temu smo šele ob 12. uri obedovali na jezo nas vseh. Osobito sta godrnjala moja tovariša, ker ni bilo mogoče priti naprej.

Po obedu se hitro odpravimo, kajti v Slov. Bistrico se pot vleče in moj vlak je odhajal od tam že ob 16. uri, a iz koče smo odšli malo pred 13. uro.

Imeli smo samo malo snega, ki pa nas ni oviral, ter dosegli v najkrajšem času Moma. Tu se začne Hudopiš jeziti, češ, kaj da je njegov nahrbtnik tako težak. Ko ga pregleda, najde v njem precej velik kamen. Seveda sem bil vsega kriv jaz. No, pa so bili slučajno drugi pri tej obdaritvi.

Od Moma vodi pot mimo potoka po gozdu in zavije končno na okrajno cesto in po tej skozi St. Martin. Nadaljnja cesta se vleče neznansko in vkljub temu, da smo porabili vse bližnice, smo dospeli šele ob 16. uri v Slov. Bistrico.

Od tu je še nekako 6 km do postaje in če imaš srečo, da vjameš ozkotirno železnico do kolodvora, kar se meni še ni nikdar pripetilo, si prihraniš dolgo pot in vjameš vlak. Ker smo pa seveda zamudili ozkotirno, je bilo očitno, da tu di ne dohitimo vlaka na glavni prog.

Z uro v roki smo begali ter godrnjali nad to ravno cesto, a vendar smo upali na zamudo vsled praznika. Že smo pri zadnji levo ležeči gostilni, ko zažvižga in vlak je v postaji. Čez nekaj še enkrat zažvižga in gledal sem, kakor že večkrat — odbijače.

Ustavimo se torej v omenjeni gostilni, se malo pokrepčamo ter gremo končno na kolodvor, odkoder se odpeljemo vsak na svojo stran.

Tako je končal ta naš lep izlet po spomladansko-zimskem Pohorju.

Oni, ki pišejo časnike.

Posvečeno vsem čitateljem dobre volje.

Malokateri čitatelj se zaveda, ko čita novine, koliko dela in truda je treba, preden zagleda beli dan samo ena, navadna časopisna številka. Koliko rok se mora pridno gibati, koliko glav naporno misliti, da čitatelj zvečer pri skodelici kave površno pregleda z najrazličnejšimi snovni napolnjene kolone ter končno list, kakor izžeto citrono, malomarno odloži ali porabi za zavijanje klobas, da ne omenim zadnje, običajne usode popisane papirja.

Rekel bi, da je usoda vsakemu rokodelcu in obrtniku bolj naklonjena, kakor pa žurnalistu. Vsakdo hvali čevljarja, ki mu naredi dobre in lepe čevlje, vsakdo občuduje mizarja, ki izdela fino pohištvo, le žurnalist je metla, s katero misli, da lahko vsakdo pometa. Če ni v listu tega, kar si želi ta ali oni čitatelj, že se huduje nad urednikom, češ, saj nič ne ve in ne zna. Ne pomisli pa, da ima vsak človek druge želje, vsak čitatelj druge zahteve. Ta hoče vedeti, kaj se je sinoči sanjalo Radiču o človečanskih republikah, oni je radoveden, ali je Pašić že zopet zbolel, tretji, ali bo valuta že kaj skoraj zopet padla, profesor bi rad kaj znanstvenega, uradnik pričakuje poročila o zvišanju draginjskih doklad, delavec išče vesti o padanju cen, gospodinja zanimajo tržne cene, mladina hoče zaljubljene stvari, penzioniste zanimajo dnevne vesti, kulturni delavec hoče zvedeti, kaj je napisal neznani pisatelj na drugem koncu sveta, in vse to in še mnogo, mnogo več mora prinesiti vsaka posamezna številka. Če odmeriš temu dajšjo kolono, se zameriš onemu, če si izpustil to, si prišel v nemilost tam in tako te na koncu koncev vse zmerja in kolne. Pa pravijo, da še Bog ne more vsem prav storiti; no, in žurnalisti so tudi samo navadni smrt-niki, ki se morajo boriti z vsemi človeškimi slabostmi in nadlogami.

Vsi duševni delavci zatrjujejo, da ne morejo delati, ako nimajo božjega mira. To bo popolnoma resnično, le novinarji o tem malo vedo. Komaj vstopi v uredništvo in ni še imel časa, da bi pregledal, kaj mu je danes naklonil poštar, že mu stoji za petami zli duh vsakega urednika, metteur (prvi črkostavec) ter zahteva rokopolis. Nič ne vpraša, odkod naj ga vzame, samo: daj mi ga!

— Počakaj, prijatelj, da vsaj pošto pregledam. —

— Kaj mislite, da jaz lahko v petih minutah postavim list, da bo izšel pravočasno! —

Hitro napišeš, kar si zvedel zjutraj od dekle, ko se je vrnila s trga ter mu daš, da se ga vsaj za par minut zuebiš, da lahko pregledaš pošto in časopisje. V naglici preletiš celo kopico listov, za-beležiš to in ono, kar bi utegnili zani-mati čitatelje, napišeš par notie in se spraviš k uvodniku. Toda komaj si po-šteno začel, že se začne odpirati vrata, prihajajo ljudje z raznimi željami ter ti iztresaajo svoje srce, tako, da z delom ni-kamor ne prideš. Ta se ti pritožuje, da jo je ta in ta branjevka na trgu opeha-rila, ona ti na dolgo in široko pripovedu-je, da ji je sosedka rekla, da je neumna in grda in ne vem, kaj še vse. Bolj, ko ji do-kazuješ, da to ne spada v list, da naj gre na sodnijo, bolj sili v te, češ, v kajtengo jo dajte, pa zelo jo očrnite! In ko ji od-ločno poveš, na tega ne moreš storiti, pa ti užaljena zabrusi v obraz: »Tako to-rej! Dve leti že imam list naročen, sedaj ga bom pa odpovedala!« in vsa razbur-odvihra skozi vrata.

Jezen vrže cigareto, ki si si jo komaj prižgal, ob tla in nadaljuje uvodnik. Toda komaj si zastavil pero, že trka dru-gi in tako gre od jutra do večera. Ta se huduje, ker ni izšla notica, ki jo je po-slal že pred tremi dnevi, drugi ti v zad-njem trenutku prinese dolgo klobaso ter te roti, naj za božjo voljo sigurno izide še danes, tretji se pride pritoževati, za-kaj ni bilo nobenega zastopnika lista na obnem zboru društva za varstvo pi-jancev, češ, za druge neumnosti, kakor gledališče in take nepotrebne stvari imate čas, četrti se že po stopnjicah pri-krega, ker si včeraj objavil med policijskimi vestmi, da je bil tako natrkan, da je zamenjal luno s svojo taščo, zatrjajoč ti, da ni bilo tako hudo ter da je le hišno številko pozabil. In tako gre od jutra do večera, vmes pa ropoče telefon, da ti sle-

herni las stoji po koncu, za petami pa te neprestano drega črkostavec: rokopolis, rokopolis, rokopolis!

Vendar pa so to razmeroma še zlati časi. Napoči pa tudi doba »kislih kuma-ric« in »pasjih dni«, ko ne veš, kje bi vzel gradiva, da bi napolnil kilometrske kolone in zadovoljil nenasitnega črkostavca. Poštar ti prinese par suhoparnih listov in k večjemu kako pozivnico k so-dišču, da se zagovarjaš zaradi pregreška, o katerem nimaš ne sluha ne duha. Kli-češ policijo — nič novega, rešilni odde-lek — nič, bolnica — nič, ognjegasci — nič, sodišče — nič, nikjer nič! So dnevi, ko policija ne zaloti niti enega pijanca, ko rešilni oddelek vso noč smrči, ker si nikdo noče razbiti glave, polomiti nog ali vsaj poškodovati mezinca na nogi, dnevi, ko ljudem življenje v tej dolini solz tako ugaja, da nikdo ne izvrši niti poskusa samomora, ko žive zakonci v ta-kem miru in strahu božjem, da ne mo-reš poročati niti o najmanjšem škandalu. In niti politiki v takih dneh niso poli-tični, da bi vsaj z njimi lahko polemizi-rali. Le z velikim trudom, napornim pre-mišljevanjem in — bodi povedano na u-šesa, da nikdo ne sliši — z izdatno po-močjo uredniških škarij napolniš kolo-ne, četudi se ti vmes vtepe kaka »raca«, ki jo moraš prihodnjega dne spokorno preklicati.

Ko končno urediš še »najnovejšee« (dasi so že včasih trikrat slišale zvoniti peldan), se spraviš nad korekturo. Seve-da te že zopet priganja metteur, ki se mu ves dan mudi, kakor da bi moral še istega dne živ v nebasa. Ko si v naglici preletel krtačne oddise in spregledal več napak, — ki jih pozneje naprtiš tiskar-skemu škrtatu, — bežiš v stavico, da se še prerekaš z metteurjem za kako notico, ki jo hoče vsled pomanjkanja prostora izpustiti, si končno za danes opraviš.

Zadovoljen se oddahneš in čakaš, da dobiš po milosti rotacijskega stroja in falske elektrarne v roke prvo številko, nakar utrjen in izmučen kreneš domov, da še danes napišeš podlistek za prihod-njo številko, če te kak dopisnik ni rešil te nevhvaležne naloge. In ko ti še pre-mišljuješ, o čem bi napisal jutri uvod-nik, so naročniki že davno prečitali vso številko, ki vsebuje trud in napor celoga dne ter jo malomarno odložili, češ, saj ni nič zanimivega. Takrat pač uvidiš, kako nevhvaležen je posel — žurnalista.

—im.

Josip Milkovič:

Ti presneti kapuni.

Pavel Grenak je imel na znamenito lepem, izletnem kraju svojo palačo podobno hišo in v njej prostorno kavarno, spo-jeno z zajutrkovnico in razgledno te-raso. Ker je bil njegov lokal preskrbljen le z izbranimi jedili in najboljšim vinom, so zahajali vanj tudi najboljši gostje. Tri natakarije bi mu bile sicer zadostova-le za postrežbo, a ker je bil prevelik ča-stilec ženskega spola, jih je imel kar šest, in vse so bile mlade in ena lepša od druge. On sam je bil človek prikupljive zunanosti. Lice mu je obdajala rujav-kastoromena kodrasta brada in na glavi mu je čepela gosta gošča dolgih ku-štrastih las. Cela glava pa je mudila ka-rakteristično obliko, kakor se jo najde včasih pri umetnikih, in zaradi katere si je pridobil šaljivi pritliklav »Zeus«. Bil je jako visoke postave, širokih pleč in navidezno prav krepkega telesa. A zad-nje je bilo laž, kajti v resnici je bil jako slaboten, mehkužen in prav neokreten človek, ki se je hranil pretežno od mleka, kakao-a in juhe, a le premalo od drugih bolj kompaktnih jedil. Vsled pomanjka-nja pripravnejše hrane si torej ni mogel pridobiti zadostnih telesnih moči in ne-zmožen za naporejšee delo je presedel več-ji del dneva najrajši v naslonjaču svoje v gornjem nadstropju ležeče spalnice; skrb za gospodinjstvo in lokal pa je pre-pustil svojim natakarijam. In ker prave gospodinjke ni bilo pri hiši, so mlada de-kleta gospodarila, kakor se jim je po-ljubilo. Kaj čuda potem, da je šlo vedno vse navskriž, da je vladal nered in ve-čen prepir med njimi, ker je vsaka hote-la biti prva, vsaka zapovedovati. Pavel pa je tem svojim lepoticam pustil uga-njati, kar so želele. Bal se je, hudovati se nad njimi, da mu ne bi nobena pobegnila in rajši bi bil izgubil in pogrešal najboli-še goste, kakor pa le eno svojih »hčerke«, kakor jih je nazival.

Zahajali so pa tjakaj po nenavadnih potih tudi domači fantje, ki so razumeli dvorjanski natakarcim, se jim priljubiti in so zato seveda izpraznili marsikatero čašico najlahtnejšega vina iz kleti ljubosumnega Pavla. Tu pa tam je Pavel katerega izmed njih v kuhinji zasačil, iz česar so potem nastali ljubosumni nastopi, kar pa ni mnogo pomagalo, ker se razvajena dekleta niso dosti brigala za njegovo jadikovanje.

Najdržnejši izmed vseh prilizovalcev pa je bil mladi izvošček Lojze Kapun, živahen dečko, poln hudomušnosti, ki se je znal vsaki natakarciji posebej in po njeni sprejemljivosti na najspretnost način prilizovati in ki se je smel po kuhinji premikati kakor petelin med kurami na dvorišču.

In nanj je bil Pavel tudi najbolj jezen in ljubosumen. Bil mu je pravi trn v oči. In čeprav mu je Lojze pripeljal največ gostov — seveda le za to, da je mogel priti bolj pogosto k dekletom — bi ga bil Pavel z gosti vred najraje poslal v pekel. Slednjič je sklenil, da se boče Lojzeta, ki ga je s svojo navzočnostjo preveč vznemirjal, za vsako ceno iznebiti in je določil, da Lojze ne sme več prestopiti praga kuhinje in da se mu ne sme več srečati, kadar pripelje kakšnega gosta.

Pri tej, na prav energičen način izraženi prepovedi so kuhinjske čarovnice sicer povešale svoje nosove in se navidezno udale, v srcu pa so si mislile takole:

»Pavlu pač kuha njegova kri, kuha, pa se bo že zopet ohladila,« in »nobena juha ni tak' vrela, da se ne bi enkrat snela«.

Nekaj časa so res imeli mir pred Lojzetom. Kmalu pa je začel zopet prihajati, dasi redkeje kakor poprej in tudi ne več v kuhinjo, ampak samo do praga. Kljub Pavlovi pozornosti se mu je skoraj vsakokrat posrečilo, da je prišel na svoj račun ter odnesel, kar so pač mogle natakarcie v naglici nabasati.

Za velikonočne praznike je Pavle založil zajutrkovalnico z najfinejšimi jedstvinami in pijačami, da je mogel v teh dneh dostojno postreči svojim razvajenim gostom. Od svojega dobavitelja pa je prejel kot velikonočno darilo živega tolstega kapuna, ki pa ga je dobil prepozno, da bi ga mogel zaklati že za praznike. Dal ga je tedaj zapreti v kurnik na dvorišču in se je že v naprej zelo veselil okusne pečenke.

Drugi dan, na velikonočno nedeljo, je sedel kakor po navadi v svojem naslonjaču in pregledoval kuharsko knjigo, v kateri je iskal recepta, po katerem bi dal kapuna pripraviti kar najboljši in najimunitnejši. Sklenil je, da ga da pripraviti nadevanega in mu dati najboljšo pičo, da bi ne shujšal do onega dneva, ko mu bo šlo za vrat.

Medtem ko je bil v globljen v kuharsko knjigo in v sladkosnedne misli, ni niti slutil, da je ob tej zgodnji dopoldanski uri dospel izvošček Lojze Kapun v družbi nekega gosta ter se po svoji stari navadi sukal okoli natakarcie v kuhinji. Sedeč tako v naslonjaču, se je Pavel spomnil, da njegov kapun v kurniku nemara še ni dobil hrane. Odprl je hišni telefon, ki ga je imel tik sedeža in ki je vodil v kuhinjo, ter ukazal: »Dajte kapunu dobro jesti in dovolj piti; dajte mu sploh vsega, za kar veste, da rad je, da ne bo lačen in žejen!«

»Da, da,« — se je oglasil odgovor, — »mu bomo že dali.«

Kuhinjske ženske pač niso mislile na kapuna v kurniku, saj so imele v kuhinji prijatelja Lojzeta. Seveda si niso ukazala tolačilni drugače, kakor da Pavel meni izvoščka, in da mu hoče, kdo ve iz kakšnega trenutnega nagiba, privoščiti za praznik kaj dobrega. Lojze se je kajpada silno čudil nepričakovanemu izpreobrnjenju; mirno se je namuznil, sedel k mizi in si dal streči. Izbral si je najokusnejše reči, ki so bile pripravljene za popoldanske goste; jedel je za tri druge in — za tri dni; kar pa ni mogel snesti, je dal na kup in lepo zavil, da vzame s seboj.

Pavel pa, ki ni dal mnogo na točnost svojih »hčerke«, se je hotel na lasne oči prepričati, ali je ptič v kurniku preskrbljen, kakor je to naročil. Počasnin, drsajočih korakov je stopal čez stopnice v pritličje. To je bilo znamenje, da mora Lojze izginiti iz kuhinje, da bi ga Pavel ne videl in ne zapazil velika zavitka. Urno je sedaj zagrabil zavitek in pohitel iz

kuhinje na voz, v katerem ga je gost že nestrno čakal, da se odpelje.

A že ga je bil Pavel zapazil; stopil je v kuhinjo ravno v trenutku, ko je izvošček skočil v vejo ter je ježno vprašal:

»Kaj je pa ta človek delal v kuhinji?«
»I kaj, dali smo mu jesti in piti, kakor ste nam naročili po telefonu,« — so mu odvrnile.

»Da bi vas hudir; jaz sem vam naročil, da nakrmite kapuna v kurniku, ne pa tega požrešnega postreščka Kapuna!« je zagrmel Pavel.

In ko je zapazil, da mu manjka iz bufeta več ko polovica vseh slastnih, le za goste pripravljenih reči, je divjal kakor besen po kuhinji. Pograbil je prazne krožnike, buteljke in kar mu je prišlo pod roke ter pometal na tla in razbil, kar se je dalo razbiti. Razsajal je tako dolgo, da so se dekleta razpršila in poskrila po varnejših zavetiščih. In ko je ostal sam, ko je stal med črepinjami razbitih posod in v lužah razlitega vina in kave, je začel od jeze jokati. Kmalu se je zopet pomiril, šel na dvorišče h kurniku, božal zanemarenega kapuna in mu dal jesti in piti. Nazadnje se je vendar moral smejeti nad usodnim nesporazumljenjem, ki ga je zakrivil sam. Iz globine prsi mu je privrel upravičeni vzdih:

»Ti presneti kapuni, eden kakor drugi!« —

Kopališča in klimatična zdravilišča v Jugoslaviji.

Jugoslavija ima mnogo izredno zdravilnih mineralnih vrelcev, toda malo jih je opremljenih s potrebnim komfortom. Najdemo jih vsepošod, na severu kakor na jugu države.

Začnimo z mariborsko okolico. Omeniti nam je Sv. Lovrenc na Pohorju in Rimske vrelce, ki leži pet kilometrov južno od Guštanj sredi smrekovih in jelkovih gozdov in je izvrstna alkaliska kislica. Pri Grobelnem se odcipi železnica v Rogaško Slatino, ki je svetovno zdravilišče prve stopnje. Oddeljeno od bučnega prometa stoji gozdnatega gričevja, z nenavadno milim podnebjem in znamenitimi toplimi vreli, opremljeno z vsemi najmodernejšimi higijenski in terapevtskimi napravami mora zadovoljiti še tako razvajenega posetnika.

Prijetno letoviško mesteca Celje je izhodišče mnogim kopališčem. Avto ga veže z Dobrno, ki je vedno prenapolnjena. Proti jugu so Rimske toplice, ki so bile pred vojno znane širom sveta, danes pa jih radi obiskujejo zagrebški izletniki.

Gorenjska s svojimi ponosnimi vršaci in ljubimi jezeri je eno samo letovišče. Blejsko in Bohinjsko jezero sta privlačni shajališči mednarodne publike. Tu si more človek privoščiti drag komfort, pa tudi z majhnimi stroški se more navžiti prirodnih lepote in svežega zraka.

Hrvatsko Zagorje slovi po rujnem vinu in žvepljenih radioaktivnih toplicah. Najznamenitejše so Varaždinske toplice, last zagrebskega stolnega kapitlja, in Krapinske topl. (za nevrastenijo). Manjše, toda izborne so Sutinske in Stubičke toplice. Najrazkošnejše hrvatsko kopališče je svetovnoznani Lipik pri Pakracu (za kri in želodec). Ženske rade posejajo toplo blatno kopališče Daruvar (za revmatizem). Najbolj radioaktivno kopališče v naši državi je Tomsko, ki leži nekoliko vstran od proge Karlovac-Caprag. V gorskem kotoru leže sredi jelkovih gozdov nekdanj sloveča gorska letovišča Delnice, Skrad, Sušica, Fužine, itd., kamor hodijo na oddih srednji stanoviti. Biser te pokrajine pa so Plitvička jezera, brezdvomno najlepši kot naše domovine. Malo kje na svetu je na tako majhnem prostoru združenih toliko veličastnih in prelestnih prirodnih krasot. Primanjkuje pa letoviških naprav in vsako leto se mora zavrtniti na tisoče gostov.

Ob naši sinji Adriji imamo znamenita morska kopališča. Najudobnejše je pač Cirkvenica, ki jo obišče po zimi na tisoče gostov. Prijetna zdravilišča v hrvi. Primorju so Kraljevice, v prekrasem zalivu, Selce in Novi. Čehom se je najbolj priljubilo Baška na otoku Krku. Moderne hotele in penzionate ima Hvar.

Obala severne Dalmacije je zarezana po mnogih, fjordom podobnih zalivih. Šibeniški zaliv seže do veličastnih sla-

pov Krke. Ogromna vodna masa pada čez petero teras in poživlja bujno vegetacijo v sicer skalnati pokrajini. Split ob jugoslovenski Rivieri (Sedam kaštela) ima morda največje morsko kopališče ob Adriji, Bačvice. Starodavni Dubrovnik se ubroja med najslovitejša morska kopališča kot so Capri, Nizza itd. Najjužnejši del Dalmacije pa tvori divna Boka Kotorska.

Obilico mineralnih zdravilišč ima tudi Bosna. Največje, moderno urejeno kopališče in letovišče je Ilidže, ki je s posebno lokalno železnico spojeno s Sarajevom. Njegovi žvepleni vreli so izvanredno zdravilni.

V Srbiji je obilo mineralnih virov in term, zdravilišč v našem smislu pa so še le v nastanku. Koviljača-banja ob Drini je bilo priljubljeno zdravilišče pokojnega kralja Petra I. Zelo obiskana je Vrnjačka banja, ki utegne postati veliko svetovno kopališče, čim bo primerno opremljeno. Soko-banja, Brestovačka banja, Ribarska banja imajo lepo lego in dovolj komforta, a so daleč od železnice. Vranjska banja je najtoplejši vrelce na polotoku (ca 80 stop. C).

Rudninske in tople vrelece moramo ubrojati med največje prirodne zaklade naše domovine. Večina njih pa je še neizkoriščena in čaka naše podjetnosti.

Delavsko vprašanje in socialna reforma.

Delavski razred je razvojni produkt veleindustrije. Dobrobit delavstva je za narod tem večje važnosti, čim večji je odstotek, katerega zavzema ta razred z ozirom na skupno prebivalstvo. V državah s kapitalističnim načinom produkcije je ta odstotek vedno večji. Poljedelsko prebivalstvo se relativno zmanjšuje, delavsko pa množi in v okviru delavskega razreda raste vsled razvoja veleobratov število gospodarsko nesamostojnih od leta do leta.

Osebo svobodni ljudje, kateri so se živeli z zaslužkom svojih rok in imeli malo izgleda do gospodarske samostojnosti, so eksistirali v vseh časih. Ampak še nikdar se ni ta razred naroda tako hitro množil, absolutno in relativno, kakor ravno v naši časovni dobi. A naraščanje delavskega razreda samo še ne zadostuje, da bi ustvarjali problem delavskega vprašanja. Merodajno je pač bilo to, da ta razred ni našel prostora v podedovani zgradbi državnega in družabnega reda, vsaj takega ne, da bi si primerno časovnemu pojmovanju lahko ustvaril eksistenco. Kakor pravi neki nemški pisatelj, so stanovali v prvem nadstropju plemenitaši, duhovništvo, vojska in uradništvo, v drugem voditelji trgovine, industrije in poljedelstva, medtem ko so bile množice delavnega naroda potisnjene v podstrešne prostore. Te razmere so podžigale duh upornosti tembolj, čimbolj so se oprijemali vedno širši krogi poton splošne pristopnosti izobrazbe in širjenja dnevnega tiska humanitarnih, demokratičnih idealov enakovrednosti in enakih pravic, čim hitreje je zginevala slepa vdanost množic napram cerkvenim podedovanostim pod razkrajalnim vplivom pravične kritike in racionalizma ter sledečih velikanskih tehniških revolucij na polju produkcije in obrata. Čimbolj se je omogočilo neverjetno zvišanje konzumniranja. Dejstvo pa je, da se je le v relativno majhnih skupinah nabral ogromen prirastek bogastva in materialnega izpolnjevanja življenja, medtem ko se je večina malomeščanskih in malokmečkih eksistenc pogreznila v vrsto brezupnega, iz roke v usta živečega proletarijata. Nastala sta ona »dva naroda«, med katerima, kakor pravi Disraeli, ni stika in simpatij, ki se ne razumeta v hotenju, mišljenju in čustvovanju, kakor da bi bila prebivalca različnih planetov, katere se je odgojevalo po različnih vzgojnih metodah in z različno hrano, ki imata različne šege in se pokorita različnim zakonom.

Da se izednačijo interesne različnosti ted »dveh narodov«, je potrebno dvigati umni, moralni, tehnični in materialni nivo delavca. Dalje je potrebno, razvijati solidarnost delavcev med seboj in solidarnost med posameznimi stanoviti. Razredni boj, ki izčrpa le produktivne sile, ni princip, na katerem se more zasnovati trdna državna ali narodna zgradba, brez katere ni mogoča socialna zakonodaja — socialna reforma.

In vendar: zdravstvene razmere, delovni čas, duševno življenje delavca, delo žen in otrok, vzgoja otrok in negovanje domačega gospodarstva, stanovanjske in npravstvene razmere, vse to kriči po socialni reformi.

Tudi med nacionalno politiko in delavskim vprašanjem lahko nastane važna razmerje. Pripada delavstvu v narodno mešani državi narodu, ki se bori za obstoj, potem se pokaže duševno-npravstveni propad, katerega izzove brezumen kapitalizem med delavstvom, v luči velike narodne nevarnosti in vsled tega socialna reforma kot neobhodna zapoved nacionalne politike.

Narodno jako važno je tudi to, da slabi delovni pogoji lahko prisljijo domače delovne moči k izselitvi v kraje, kjer vlada manjši socialni pritisk, medtem ko se naselijo tam delavci tuje narodnosti s manjšimi življenjskimi potrebami. Tudi v tem slučaju se spremeni socialna politika v nacionalno.

Socialna reforma se bori tudi proti vsem vzrokom nenravnosti; s tem, da varuje praelico človeške npravnosti, družino, in kjer propada, jo zopet vpostavi s tem, da brani čast človeka pred podreditvijo izkoriščevalcem posesti in so pteguje za pravično razdelbo dohodkov: daje pripadnikom delavskega razreda zavest npravstvene prostosti in samoodgovornosti. S tem vrši realno in pozitivno delo za poglobitev in razširjenje npravstvene kulture.

Iz življenja in sveta.

Največji zvon na svetu.

Čeprav katoliška cerkev polaga posebno važnost na zvonove, te oznanjevalce božje slave, vendar ne more trditi, da bi visel v njenem zvoniku največji zvon, kar jih je na svetu. Pač pa se z njim ponasajo »brezverni« Japonci. Budistično svetišče v Osaki na Japonskem ima takozvani Skotoknjev zvon, posvečen apostolu Skotoku, ki si je pred 1300 leti pridobil velike zasluge za »edinozveličavno« budistično vero. Zvon je visok 8 metrov, v obsegu meri 17 metrov in tehta 14.000 kg. To je res pravi orjak, toda Rusi imajo še večjega. Kremeljski zvon v Moskvi tehta 20.100 kg in je šest metrov visok. Vlit je bil leta 1533, a je ob požaru v Moskvi leta 1812 padel s stolpa ter še sedaj stoji na granitni plošči ob zvoniku Ivana Velikega. To je najtežji zvon na svetu.

Vol požrl premoženje.

Žene kaj rade pitajo svoje od Boga postavljene gospodarje, če malo globlje pogledajo v kozareček, s: »piješ, ko vol, vse boš požrl...« Malo drugače pa se je te dni zgodilo nekemu francoskemu kmetu. Vol, — namreč pravi vol — mu je ušel iz hleva. Ko ga je posestnik ujel in privezal k jaslom, mu je vol potegnil iz žepa listnico in jo začel zvečiti. Šele, ko je odhajal iz hleva, je zapazil, da mu manjka listnica. Vol pa je med tem požiral že zadnji ostanek. V listnici je bilo 12.000 frankov, kar je v našem denarju skoraj četrtilijona kron. Tako je vol požrl res lepo premoženje.

Zanimivosti.

r Zakonska zvestoba — v zlati valuti.

Na Češkem nekje se je dogodila tale prav čudna zgodba. Kakor pač marsikje v sedanjih časih, se je tudi v dotičnem mestecu širila in razvitala — zakonska zvestoba. In to na ženski kakor tudi na moški strani. Zgodilo pa se je, da je žena nekega nezvestneža šla tožiti župniku svojo — sovražno in naslednico v moževi ljubezni. Dobri gospod, ves pošten vsled rastočega pohujšanja v njegovi dolini, si sprva ni vedel in znal pomagati. Pri nedeljski pridigi pa se je ojunail. In z lastnim obrazom je med pridigo posvaril svoje ovčice in poslušalke, češ da ena izmed njih svojemu možu krađe čast in naj se čimprej otrese tega peklenskega greha. Za pokoro pa naj dotična grešnica lepo na tistem popoldne vrže en cekin — v cerkveni nabiralnik. Zbrane žensštine so se pri teh iskrenih besedah držale kaj pobožno in se na tistem spogledovale. No pride popoldne. In zopet so napolnile te dobre duše božji hram. Ko pa je po opravljenih litanijah duhovni oče dal prinesiti in odprl cerkveno pušico, vsula se mu je na mizo — 36 cekinov.